

Vlaanderen
is divers

Vrije tijd, ook voor jonge nieuwkomers?

INSPIRATIE OM LOKAAL AAN DE SLAG TE GAAN

2020

AGENTSCHAP
INTEGRATIE &
INBURGERING

 bataljong
Sterk beleid voor jonge inwoners

integratie-inburgering.be

bataljong.be

🏠 Overzicht

1 Intro

2 Het recht op vrije tijd: belang en realiteit

Het belang van vrije tijd voor jonge nieuwkomers

Het recht op vrije tijd

Participatie van jonge nieuwkomers in de realiteit

3 Over jonge nieuwkomers en hun leefwereld

Wie zijn 'jonge nieuwkomers'?

Elke leeftijd heeft een uitdaging

Leerplicht en onderwijs

Procedures vreemdelingenrecht

Cijfers: verzoeken om internationale bescherming

4 Inspiratie uit de praktijk

5 Tips om lokaal aan de slag te gaan

Mogelijke partners

Financiële ondersteuning

Toeleiding naar vrijwilligerswerk

Tips en tools om met jonge nieuwkomers om te gaan

6 Adviezen voor lokale besturen

7 Bronnenlijst

8 Colofon

Vrije tijd, ook voor jonge nieuwkomers?

Adviezen →

Hoe zet je als lokaal bestuur in op vrije tijd voor jonge nieuwkomers?

Aan de slag →

Steek je licht op bij organisaties die werken voor en met jonge nieuwkomers.

Tips en tools →

Hoe ga je om met jonge nieuwkomers als organisatie, vereniging of lokaal bestuur?

Inspiratie uit de praktijk

Klik op de gemeente voor meer uitleg.

Waarom inzetten op vrije tijd voor jonge nieuwkomers?

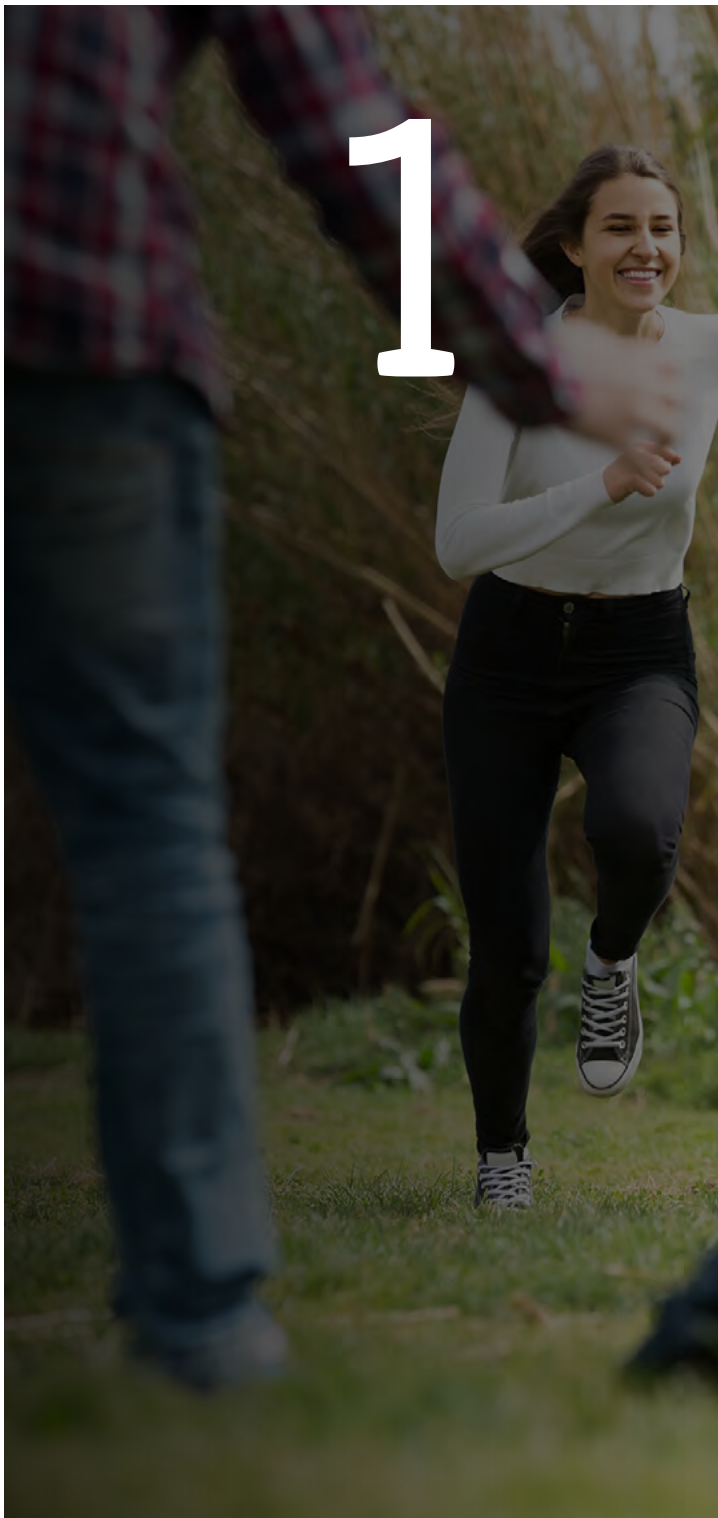
Jonge nieuwkomers aan het woord

1

Intro

Intro

Bataljong en het Agentschap Integratie en Inburgering gaan vol voor een sterk beleid voor jonge inwoners, ongeacht hun achtergrond. Dit doen we respectievelijk als ledenorganisatie van steden en gemeenten in Vlaanderen en Brussel en als Vlaams agentschap dat instaat voor de uitvoering van het integratie- en inburgeringsbeleid.

Vrije tijd is een belangrijk onderdeel van dat sterk beleid en is voor kinderen en jongeren noodzakelijk om zich te kunnen ontplooien. Lokale besturen zijn het bestuursniveau dat het dichtst bij de jonge inwoners staat. Vrije tijd is een recht voor kinderen en jongeren. Dit werd verankerd in het Kinderrechtenverdrag (UVRK, Art. 31). Lokale besturen hebben dan ook de opdracht om dit recht te garanderen.

Jonge nieuwkomers nemen nog te weinig deel aan het vrijetijdsaanbod. Er is bovendien nog veel onwetendheid over deze doelgroep. Met jonge nieuwkomers bedoelen we jonge, meestal anderstalige vreemdelingen die nog niet zo lang in België zijn. Sommigen zijn hier in gezinsverband, anderen alleen. In deze brochure leggen we een focus op de **12- tot 25-jarige nieuwkomers**, omdat zij moeilijker een passend vrijetijdsaanbod vinden dan -12-jarigen. Waarom dat zo is, komt aan bod in het onderdeel over de leefwereld van jonge nieuwkomers.

Wij ondersteunen lokale besturen graag om ervoor te zorgen dat ook jonge nieuwkomers in ons land zonder enige drempel hun vrije tijd kunnen invullen zoals zij dat zelf willen. Vrije tijd is voor hen vaak een sterke hefboom voor sociale integratie: de jongeren ontdekken hun

talenten, breiden hun sociaal netwerk uit en oefenen hun Nederlands. Vrijetijdsparticipatie draagt ook bij tot een samenleving waar mensen met verschillende culturele achtergronden met elkaar in dialoog gaan.

In deze publicatie vind je inspirerende praktijken en adviezen om lokaal jonge nieuwkomers goed te informeren en te oriënteren. Hiermee willen we iedereen aanmoedigen om samen met anderen in te zetten op een hogere vrijetijdsparticipatie en een betere sociale integratie van jonge nieuwkomers.

Interessant voor jou?

Lokale ambtenaren en schepenen met een hart voor kinderen en jongeren kunnen het verschil maken. Daarom schreven we deze publicatie in eerste instantie voor zij die werken aan de regie, vormgeving of uitvoering van het vrijetijds- en of diversiteitsbeleid. Lokale partners en ondersteunende organisaties die met of voor jonge nieuwkomers werken vinden hier ook heel wat inspiratie.

We wensen je veel leesplezier en een boeiende zoektocht om jonge nieuwkomers zo goed mogelijk te informeren, te oriënteren en toe te leiden naar een passend vrijetijdsaanbod.

Jurgen Sprangers, directeur Bataljong vzw
Jo De Ro, algemeen directeur Agentschap Integratie en Inburgering

In Afghanistan is er geen vrije tijd. Er wordt vooral gewerkt, je moet aan je toekomst denken.

Ik heb niet veel vrienden in België, dus ik ga vaak alleen lopen in het park. Op woensdagnamiddag ga ik samen met mijn medeleerlingen van de OKAN-klas naar activiteiten die de stad organiseert. Ik ben nog maar zes maanden in België en dankzij mijn broer die hier al langer is, volg ik nu een animatorcursus bij Tumult. Ik leer er hoe ik met andere mensen kan communiceren en ik ontmoet veel nieuwe mensen, al is vrienden maken toch moeilijk.

Ik wil graag een studentenjob vinden, maar mijn Nederlands is nog niet goed genoeg.

Jawed, 17 jaar, woont met familie in Kessel-Lo, komt uit Afghanistan.

In Roemenië ging ik elke zomer naar de boerderij van mijn grootouders. Ik speelde ook vaak met vriendinnen naast ons huis.

Ik ben van nature een heel sociaal persoon, maar ik merk toch dat ik meer met alloctonen optrek dan met Belgische jongeren. Als ik dan fouten maak in gesprekken, word ik niet voortdurend gecorrigeerd. In mijn vrije tijd in België ga ik het liefst naar een park of een terrasje met vrienden. Met de Antwerpse A-kaart ga ik regelmatig zwemmen.

Ik zie veel affiches of reclame in de bibliotheek over activiteiten die me interesseren. Ik neem nooit deel omdat ik niet graag alleen ga en omdat mijn vrienden mijn interesses niet delen. Mocht ik er iemand kennen, zou ik zeker gaan.

Alexandra, 21 jaar, woont met familie in Antwerpen, komt uit Roemenië.

In Ecuador had ik wel vrije tijd, maar er zijn niet veel activiteiten om te doen. Ik ging dansen, altijd in het gezelschap van mijn tante omdat het alleen te gevaarlijk was.

Hier in België zou ik graag meer sportactiviteiten doen, maar ik heb er geen tijd voor. Ik moet mijn moeder vaak helpen en de Nederlandse taal maakt het moeilijk. Stel dat ik ergens alleen zou aan deelnemen, zal er dan iemand met mij komen praten? Als mensen merken dat je Nederlands nog niet zo goed is, blijft het contact eerder beperkt.

Met mijn vrienden in Brussel ga ik regelmatig naar activiteiten die de stad organiseert, zoals concerten of tentoonstellingen. Ik blijf op de hoogte van het aanbod via reclame op sociale media of op internet, al ben ik niet geïnteresseerd in het grote commerciële en toeristische vrijetijdsaanbod. Dat is te druk voor mij.

Ik had nog nooit eerder over 'een kamp' gehoord. Dankzij een les over vrije tijd in mijn OKAN-klas hoorde ik over de werking van Tumult. Ik was wat bang om deel te nemen omdat ik niet goed Nederlands kon en omdat er veel nieuwe mensen waren. De medewerkers stelden mij gerust: de taal mag geen probleem zijn, daar is Tumult op voorbereid!

Carlota, 19 jaar, woont met familie in Brussel, komt uit Ecuador.

2

Het recht op
vrije tijd: belang
en realiteit

Het recht op vrije tijd: belang en realiteit

HET BELANG VAN VRIJE TIJD VOOR JONGE NIEUWKOMERS

Vrije tijd is een beladen begrip, dat verandert naargelang de persoon, de context en de tijd waarin het gedefinieerd wordt. In deze publicatie zien we vrije tijd als de tijd die kinderen en jongeren niet hoeven te besteden aan verplichte of noodzakelijke activiteiten zoals (huis-)houdelijk werk, zorg en studie. Vrije tijd hoeft ook niet altijd een georganiseerd aanbod te zijn. Iedereen heeft de vrije keuze om gewoon even niets te doen, rond te hangen of om deel te nemen aan groepsactiviteiten.

WAAROM IS VRIJE TIJD VOOR JONGE NIEUWKOMERS ZO BELANGRIJK?

- Vrije tijd is een bron van **ontspanning**. Aangezien personen die migreren vaak stressvolle situaties ondergaan in hun thuisland, onderweg en in het nieuwe land, blijft het hoofddoel van vrije tijd ook voor deze doelgroep ontspannen en plezier maken. Spelen om te spelen dus.
- Spelen is een belangrijk onderdeel van de **integrale ontwikkeling van kinderen en jongeren**. In de vrije tijd leer je al spelend grenzen verleggen en is er ruimte om te proberen en te falen. Door te spelen kan je talenten tonen, ontdekken en ontwikkelen. Je leert jezelf beter kennen en kan samen met anderen groeien.
- Vrijetijdsparticipatie is een sterke **hefboom voor integratie**: het is een manier om Nederlands te oefenen, een sociaal netwerk op te bouwen, vrienden te maken, zich thuis te voelen, ... Een kwaliteitsvolle integratie is cruciaal voor het verdere leven van deze jongeren.
- Het draagt bij tot een samenleving waarin mensen met verschillende culturele achtergronden met elkaar in **dialog** gaan.
- Jonge nieuwkomers hebben, ongeacht hun juridisch statuut, **recht** om hun vrije tijd in te vullen zoals ze willen. Dat staat onder meer in het Kinderrechtenverdrag van de Verenigde Naties. Ze moeten weten wat er te doen is in hun gemeente en de kans krijgen om mee te doen.
- Vlaanderen en Brussel kennen een rijk verenigingsleven en vrijetijdsaanbod. Door hiermee kennis te maken en eraan deel te nemen, krijgen nieuwkomers een beter zicht op de samenleving waarin ze terecht komen.

HET RECHT OP VRIJE TIJD

Het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind benoemt vrije tijd en spel als een fundamenteel kinderrecht. Daarnaast is het recht op vrije tijd erkend als mensenrecht. Jonge nieuwkomers, ongeacht hun juridisch statuut, hebben net als andere kinderen en jongeren recht om hun vrije tijd in te vullen zoals ze willen. Vrije tijd is geen luxe, het is een recht. Alle kinderen en jongeren moeten de kans krijgen om mee te doen met activiteiten.

Deze kinderrechten garanderen is sinds 2016 voor een deel in handen van lokale besturen, omdat ze zelf beslissen hoe ze Vlaamse subsidies voor lokaal beleid inzetten. Deze evolutie biedt kansen tot lokaal maatwerk in de vrije tijd, maar ook bedreigingen voor het recht op vrije tijd als lokale besturen ervoor kiezen hier geen geld voor te voorzien. Als lokale besturen er niet op inzetten, wie staat dan nog garant voor het recht op vrije tijd van deze doelgroep?

PARTICIPATIE VAN JONGE NIEUWKOMERS IN DE REALITEIT

Wat weten we over de (lagere) participatie van jonge nieuwkomers? Welke drempels ervaren ze?

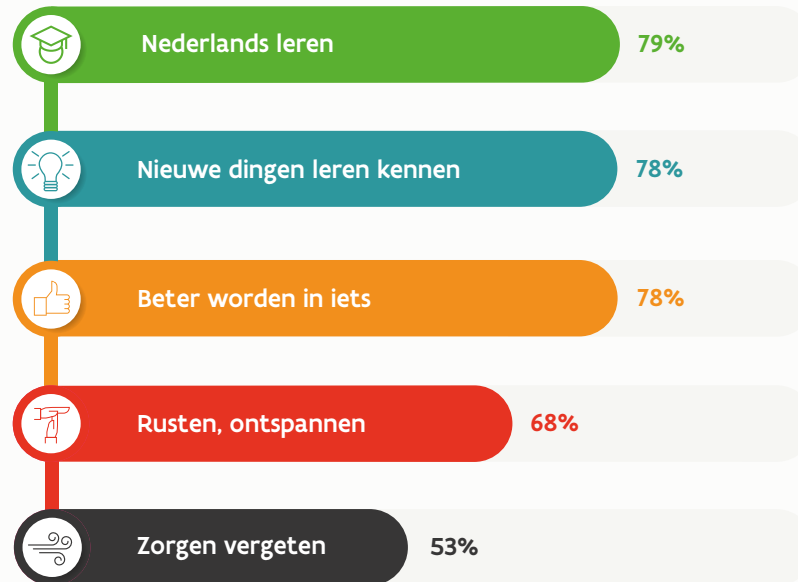
ONDERZOEK NAAR VRIJE TIJD BIJ JONGE NIEUWKOMERS

Onderzoek en praktijkervaringen tonen aan dat er een grote kloof is tussen het recht op vrije tijd van jonge nieuwkomers en de praktijk. Hun vrijetijdsparticipatie ligt duidelijk lager. Er is bovendien de wens om vrije tijd op een andere manier in te vullen.

Het onderzoeksrapport 'Vrije tijd van jongeren in migratie' (2019) brengt, door middel van een bevraging, de realiteit van 12- tot 18-jarige OKAN-jongeren ¹ in beeld:

- 1 Jonge nieuwkomers vinden het vooral belangrijk om in hun vrije tijd Nederlands te kunnen leren (79% van de ondervraagden gaf dit als belangrijk aan), nieuwe dingen te leren kennen (78%) en beter te worden in iets (78%). Rusten/ontspannen (68%) en dingen doen om de zorgen te vergeten (53%) worden door de jongeren ook vermeld, maar in mindere mate. Het jeugdwerk schuift deze laatste elementen (afleiding, ontspanning) nochtans naar voren als redenen om te werken rond vrije tijd van jonge vluchtelingen.

Wat vinden jonge nieuwkomers belangrijk aan vrije tijd?

1 OKAN staat voor 'Onthaalklas voor Anderstalige Nieuwkomers'.

- 2 Het project 'Altochtonen van de Toekomst' bevroeg binnen hun activiteiten ook jongeren met een vluchtverhaal. Bij deze doelgroep zien we vooral 'zich amuseren' (even de zware, figuurlijke rugzak afnemen), 'nieuwe Belgische jongeren leren kennen' en 'de taal oefenen in een informele context' als drijfveren voor vrijetijdsactiviteiten.
- 3 Jonge nieuwkomers zien de Nederlandse taal vaak als voorwaarde om zelfstandig te participeren aan vrijetijdsactiviteiten. Ze stellen vrijetijdsactiviteiten dan ook vaak uit tot wanneer ze beter Nederlands kunnen. Ook al is dit vanuit het standpunt van de nieuwkomer begrijpelijk, experts wijzen erop dat Nederlands oefenen in een authentieke context, ook voor zij die weinig of geen Nederlands spreken, juist heel belangrijk is.
- 4 OKAN-leerlingen doen regelmatig recreatieve activiteiten zoals sport, culturele activiteiten, ... Dit gebeurt meestal thuis of in een niet-georganiseerde context. Aansluiten bij verenigingen voor deze activiteiten is eerder beperkt.
- 5 Van de bevraagde OKAN-leerlingen ging 36% naar een sport-, cultuur- of jeugdvereniging. Bij de reguliere leerlingen is dat 66,9%.
- 6 De toeleiding naar verenigingen verloopt enerzijds vooral langs familie, vrienden en klasgenoten, anderzijds langs OKAN-leerkrachten en -coördinatoren op school.
- 7 Nieuwkomers zijn minder tevreden over hun vrije tijd dan leeftijdsgenoten. 75% wenst meer plaatsen waar ze kunnen samen zijn met vrienden, 68% wil meer gelegenheden waar ze nieuwe mensen kunnen leren

kennen. Verder vindt 64% dat er meer informatie over het vrijetijdsaanbod moet zijn.

- 8 OKAN-leerlingen die in een opvangcentrum voor asielzoekers verblijven, geven aan te weinig vrije tijd te hebben, in tegenstelling tot OKAN-leerlingen die een thuis hebben. Ze geven ook aan dat er beter openbaar vervoer nodig is om vanuit het opvangcentrum naar vrijetijdsactiviteiten te gaan.
- 9 Problemen met de mobiliteit worden in het onderzoek 'Vrije Tijd van jongeren in migratie (2019)' minder aangehaald, maar dat komt wellicht omdat meer dan 90% van de respondenten in centrum- of grootsteden woonden en niet in gemeenten met minder openbaar vervoer of in een afgelegen asielcentrum.
- 10 Redenen waarom jonge nieuwkomers niet deelnemen aan vrijetijdsactiviteiten:
  - angst om niet te kunnen communiceren (taalbarrière)
  - angst om als vreemd gezien te worden,
  - een gebrek aan motivatie en interesse, zoals bij alle jongeren,
  - sociale barrières en het gebrek aan sociale contacten,
  - een tekort aan informatie (wat, waar, met wie).Wie éénmalig wel aan een georganiseerde activiteit deelneemt, ervaart dit over het algemeen positief.
- 11 Het is opvallend dat in dit onderzoek de financiële drempels niet veel aangehaald worden: voor sportclubs tekenen we 8% op, voor andere vrijetijdsactiviteiten zit het lager. Dit heeft wellicht te maken met het feit dat weinig bevraagden deelnemen aan georganiseerde activiteiten, waardoor ze niet met financiële drempels geconfronteerd worden.

SOCIALE NETWERKEN VAN JONGE NIEUWKOMERS

Vrijetijdsparticipatie is gelinkt aan sociale netwerken en contacten. In Terpoceen, een boek gebaseerd op een doctoraatsonderzoek van Minne Huysmans, wordt aangegeven dat sociale netwerken van jonge nieuwkomers na aankomst in België vaak beperkt en fragmentarisch opgebouwd zijn.

- Jonge nieuwkomers hebben kortstondige contacten met leeftijdsgenoten, begeleiders of leerkrachten, die echter snel weer verloren gaan bij een verhuis, een verandering van school, ...
- Jonge nieuwkomers hebben bijzonder weinig contacten met Belgen en Belgische jongeren, al willen ze dit wel graag.
- Moeilijkheden met de taal, niet veel naar buiten komen, niet weten waar je andere mensen kan ontmoeten, buurtbewoners die 'bang zijn', geen leeftijdsgenoten in de buurt, verlegenheid en racisme, ... zijn stuk voor stuk belangrijke oorzaken van deze fragmentarische contacten.
- Initiatieven voor jonge vluchtelingen, om bijvoorbeeld vrijwilligerswerk te doen (vanaf 16 jaar), verbreden de sociale netwerken. Dit draagt ook bij tot een betere informatieoverdracht over ander vrijetijdsaanbod.

CULTURELE DREMPELS

Kijken we specifiek naar participatie aan jeugdwerk, dan biedt de website van Wereldspelers interessante kapstokken. Zij hebben het ook over culturele drempels die kunnen opduiken: gemengd slapen, voedingsvoorschriften, oorlogsspelletjes spelen, ... Het gaat in essentie over gewoontes die vanzelfsprekend lijken, maar dat niet zijn voor nieuwkomers. Door met de jongeren te praten, kan je al heel wat drempels overwinnen.

De 7 B's van toegankelijkheid zijn een veelgebruikte manier om aan te tonen hoe je kan werken aan toegankelijkheid.

We illustreren ze met aandachtspunten die voortvloeien uit de drempels die jonge nieuwkomers ervaren.

Begrijpbaarheid

- Communiceren we in heldere taal?
- Zorgen we ervoor dat taal geen onoverkomelijke drempel is om mee te doen? Bieden we een goede oefenkans Nederlands?
- Communiceren we duidelijk onze gewoonten en afspraken?

Bekendheid in de buurt

- Is de info over ons aanbod voldoende en duidelijk?
- Gebruiken we de juiste kanalen om ook jonge nieuwkomers te bereiken?

Betrouwbaarheid

- Wat doen we om het vertrouwen te winnen van jongeren en hun ouders?
- Stralen we uit dat ons initiatief open staat voor iedereen? Ook voor zij die misschien denken dat het niets voor hen is?

Beschikbaarheid

- Gaat ons aanbod door op een moment dat ons publiek er tijd voor heeft?
- Maken we tijd voor een goede babbel wanneer jongeren met iets zitten?

Bruikbaar voor alle deelnemers

- Zijn onze activiteiten nuttig voor jonge nieuwkomers? Sluiten we aan bij hun noden, zoals bijvoorbeeld Belgische jongeren ontmoeten of nieuwe dingen leren kennen?
- Kunnen de deelnemers zelf een stukje verantwoordelijkheid opnemen, dat aansluit bij hun talenten?

Bereikbaarheid

- Is de plek waar onze activiteiten doorgaan gemakkelijk te vinden?
- Geraken jongeren er vlot?

Betaalbaar voor iedereen

- Voorziet de gemeente in een systeem dat korting geeft voor zij die het nodig hebben?
- Communiceren we het volledige kostenplaatje?
- Kunnen we een ruilbeurs organiseren voor spelkledij of materiaal?

Meer inspiratie vind je in de praktijkvoorbeelden, adviezen en tips verder in deze publicatie.

3

Over jonge
nieuwkomers en
hun leefwereld

Over jonge nieuwkomers en hun leefwereld

Wie zijn de jonge anderstalige nieuwkomers waarover we het hebben en hoe ziet hun leefwereld eruit? In welke procedures kunnen ze zitten en hoe zit het met onderwijs? Waarom zijn het vooral gewone kinderen met ongewone ervaringen?

WIE ZIJN 'JONGE NIEUWKOMERS'?

In de eerste plaats zijn jonge nieuwkomers gewoon kinderen die op zoek zijn naar een normaal bestaan. Ze staan bijna allemaal voor de uitdaging om een nieuwe taal te leren, een sociaal netwerk uit te bouwen en om toekomstplannen te maken.

Op wettelijk vlak onderscheiden we twee grote groepen.

- **Niet-begeleide minderjarige vreemdelingen (NBMV):** minderjarigen die zonder ouder of wettelijke vertegenwoordiger in België verblijven. Ze krijgen een voogd toegewezen.
- **Begeleide minderjarige vreemdelingen (BMV):** minderjarigen die met een ouder of wettelijke vertegenwoordiger in België verblijven.

In deze groepen zien we veel diversiteit op vlak van religie, etniciteit, leeftijd, migratie-ervaringen en migratiededen:

- Vluchtelingen en verzoekers om internationale bescherming, die al dan niet in een opvangcentrum verblijven,
- Kinderen en jongeren die via gezinshereniging in België terechtkomen,
- Adoptiekinderen,
- Kinderen en jongeren van expats,
- ...

KWETSBAARHEID EN VEERKRACHT

Bij een jongere kan zowel kwetsbaarheid als veerkracht voorkomen. De jongere hoeft niet altijd zelf kwetsbaar te zijn, het kan ook de situatie zijn waarin ze zich bevinden, die hen kwetsbaar maakt. Jonge nieuwkomers dragen vaak moeilijke ervaringen met zich mee, die een negatieve impact kunnen hebben op hun aanpassingsvermogen aan hun nieuwe leefomgeving.

Anderzijds kunnen jonge nieuwkomers over een flinke dosis veerkracht beschikken. Een veerkrachtig persoon is iemand die aanhoudende tegenslagen heeft ondervonden maar die het nadien beter doet of zich succesvol herstelt. De school heeft hierin een belangrijke plaats voor veel jonge nieuwkomers. Ze kunnen er een sociaal netwerk opbouwen of onderhouden én het kan een plaats zijn waar ze ambities ontwikkelen of vervullen.

Veerkracht beperkt zich niet tot de eigen individuele kenmerken van de jongere, het gaat ook om interacties met familie (steun van familieleden), de gemeenschap (vrijtijdsactiviteiten), de school (positieve relaties met

leeftijdsgenoten) en de bredere samenleving als geheel (een binding met de thuiscultuur behouden). Om veerkracht te ondersteunen en te stimuleren, moeten we jonge nieuwkomers in de eerste plaats als kinderen en jongeren zien.

NOOD AAN ENGAGEMENT, TOEKOMSTPLANNEN EN STABILITEIT

Een migratie zorgt ervoor dat je controle verliest over de meeste aspecten van je individuele en sociale leven. Jonge nieuwkomers willen hun leven terug in eigen handen krijgen: zelf sociale relaties opbouwen, zelf dromen verwezenlijken. Wat willen ze voornamelijk bereiken?

- **Maatschappelijk engagement opnemen**
Veel jonge nieuwkomers willen iets terugdoen voor de samenleving die hen ontvangt. Ze staan er vaak voor open om andere nieuwkomers te ondersteunen vanuit hun eigen ervaringen.
- **Een eigen sociaal netwerk uitbouwen**
Door de verhuis van het ene land naar het andere, voor sommigen van het ene opvanginitiatief naar het andere of een verblijf in overbevolkte gebieden, kunnen jonge nieuwkomers het moeilijk hebben met socialiseren. Het is een tweerichtingsproces: nieuwkomers wantrouwen en worden gewantrouwd. Ze ervaren wantrouwen in het gastland op het vlak van instituties (instanties die hun vluchtreden niet geloven) of sociale uitsluiting en racisme. Dit heeft vervolgens invloed op hun potentieel om te vertrouwen.

- **Een diploma behalen**
- **Werk vinden**
- **Een eigen familie stichten**

Onderzoek bevestigt dat het gevoel van keuzevrijheid, controle en stabiliteit erg positief is voor het integratieproces van jonge nieuwkomers. Een voorbeeld: sociale relaties die vertrouwen en sociale erkenning inhouden, geven de jongeren het gevoel dat de omgeving begrijpelijk en beheersbaar is. Tegelijkertijd willen ze niet afhankelijk zijn van deze relaties met bijvoorbeeld professionals en leeftijdsgenoten. De strategie om onafhankelijk te zijn van anderen en eigen problemen zelf aan te pakken, zorgt voor een gevoel van controle over hun situatie en hun leven. Hierdoor staan ze veerkrachtiger in hun schoenen.

DE ROL VAN FAMILIE

Begeleide minderjarige vreemdelingen (BMV) kunnen een beroep doen op de waardevolle steun van familie die fysiek bij hen is. Dat heeft een positieve impact op hun:

- Psychosociaal welbevinden
- Culturele continuïteit (de eigen identiteit en cultuur behouden)
- Emotionele, materiële en fysieke noden

Naast continuïteit kan het gezinsleven ook spanningen veroorzaken voor jonge nieuwkomers:

- Het integratieproces, waaronder de taalverwerving, gaat veel sneller bij jongeren dan bij hun ouders. Hierdoor krijgen jongeren vaak heel wat verantwoordelijkheden, zoals vertalen voor hun ouders of jongere broers en zussen helpen met het huiswerk.
- De gezinsdynamiek kan veranderen, zoals familieleden die later aankomen of een scheiding van de ouders.
- Sommige ouders leggen sociale beperkingen op op vlak van vrije tijd, studies en werk. Meisjes kunnen ook meer ouderlijke controle ervaren: ze lijken soms minder autonomie te hebben over vriendschappen en sociale betrokkenheid.

Onderschat het moeilijke evenwicht tussen de familie en een nieuwe omgeving niet. Jongeren kunnen zich gedesoriënteerd voelen omdat ze zich geen deel voelen van de cultuur die ze hebben achtergelaten, maar ook niet van de nieuwe cultuur. Hun familie spoort hen misschien aan om trouw te blijven aan hun eigen waarden en normen maar tegelijkertijd vraagt de school of de omgeving hen om de gastcultuur eigen te maken.

Niet-begeleide minderjarige vreemdelingen (NBMV) onderkennen een enorme leegte omdat ze zonder familie leven. Zij waarderen het om te kunnen rekenen op enkele mensen om emoties en moeilijke gedachten mee te delen. Voor NBMV is familiehereniging of een familie stichten vaak een grote prioriteit. Zij ondervinden soms een druk

vanuit hun thuisland om hier een goede toekomst op te bouwen of om iets te doen voor wie achterbleef.

VERBLIJFPLAATS

Leven in of buiten een opvangcentrum, is een heel groot verschil. In een **opvangcentrum** wordt er voor veel gezorgd en is er begeleiding, maar er is ook weinig privacy. Dat maakt dat er ook vaak nood is om eens te ontsnappen. Sport of een culturele uitstap kunnen hier voor zorgen. Omdat de meeste opvangcentra eerder afgelegen liggen, is de verplaatsing naar vrijetijdsactiviteiten moeilijk.

Enmaal de jongeren in een **stad of dorp** gaan wonen, verandert er heel wat. Veel tijd en energie gaan naar de eigen boontjes leren doppen, alleen of in familieverband.

Een groot deel van de nieuwkomers voelt zich dan ook eenzaam in deze periode. De jongeren gaven in een onderzoek aan dat veel van hun tijd naar school gaat waardoor ze niet de ruimte hebben voor activiteiten in de buurt. Bij jongeren die wel activiteiten doen, zien we vaak voetbal, animatorwerk en activiteiten bij jongeren- of vluchtelingenorganisaties.

Nieuwkomers vinden een stad over het algemeen aantrekkelijker dan een dorp. Waarom?

- Een groter aanbod aan goedkope woningen
- Meer kans op werk
- Aanwezigheid van verschillende nationaliteiten
- Veel mogelijkheden tot activiteiten (ook informeel op straat of in het park)
- Veel leeftijdsgenoten

Jonge nieuwkomers merken meestal ook een verschil in sociale contacten in vergelijking met hun herkomstland: daar kent iedereen elkaar en wordt er meer tijd met elkaar doorgebracht. Hier is er minder en afstandelijker contact. De ideale buurt voor jonge nieuwkomers is een plaats waar er goede en dichte contacten mogelijk zijn.

CONTACT MET BELGEN

Uit onderzoek van de VUB ² blijkt dat jonge nieuwkomers, die als vluchteling in ons land aankomen, moeilijk aansluiting vinden met Belgische leeftijdsgenoten. Ze zitten vaak vast in de bestaande opvangcircuits die alles voor hen organiseren binnen de eigen structuren. In opvangcentra is het bovendien niet altijd gemakkelijk om aandacht te hebben voor vrijetijdsbesteding, waardoor contact met Belgische jongeren moeilijker wordt. Begeleide minderjarige vluchtelingen lopen dit mis omdat de focus in hun opvangverhaal op de ouders ligt.

Jonge nieuwkomers hebben vooral vrienden uit hetzelfde herkomstland, met een vluchtelingen- of migratieverleden. Dit zijn bijvoorbeeld leeftijdsgenoten in het opvangcentrum, in de OKAN-klas of in organisaties die zich inzetten voor nieuwkomers.

Jonge nieuwkomers zijn vragende partij om meer contact te hebben met Belgen, want dit beperkt zich vaak tot schoolmedewerkers, voogden en begeleiders. Hier ligt een belangrijke rol voor opvangstructuren, het onderwijs, vrijetijdsorganisaties en brugfiguren.

² Uit het artikel 'Behandel jonge nieuwkomers meer als jongere en minder als vluchteling'.

ELKE LEEFTIJD HEEFT EEN UITDAGING

We focussen in deze publicatie op jonge nieuwkomers tussen 12 en 25 jaar omdat bij hen de grootste uitdagingen liggen. Dit betekent echter niet dat de inzichten en adviezen niet relevant kunnen zijn voor -12-jarigen. Ervaringen uit de praktijk wijzen erop dat aansluiting vinden bij een vrijetijdsinitiatief vlotter loopt bij kinderen tot 12 jaar. Dat is ook zo voor kinderen en jongeren die geboren zijn in Vlaanderen. Een kind vindt gemakkelijker aansluiting in een nieuwe groep, maakt vlug nieuwe vriendjes. De ouders maken bovendien meestal keuzes voor kinderen in deze leeftijdscategorie. Vanaf 12 jaar maakt de jongere zelf meer keuzes. Dat merk je ook aan de marketing, die zich rechtstreeks op hen richt.

Er zijn drempels om deel te nemen aan vrijetijdsactiviteiten die voor alle jonge nieuwkomers gelden, ongeacht de leeftijd: onvoldoende kennis van de mogelijkheden, onvoldoende overtuigd zijn van de meerwaarde, de betaalbaarheid en bereikbaarheid van het aanbod. Er zijn ook specifieke drempels per leeftijdscategorie:

12- TOT 15-JARIGEN

Voor 12- tot 15-jarigen komt daarbij dat ze tieners zijn, volop op zoek naar hun identiteit. Een vriendengroep is heel belangrijk. Als buitenstaander en zeker voor jonge nieuwkomers is het meestal niet gemakkelijk om zich aan te sluiten bij de reeds gevormde groepen in bijvoorbeeld een jeugdbeweging of sportclub. Reeds gevormde groepen hebben eigen omgangsvormen en eigen mopjes. Het is moeilijk die meteen te doorgronden.

16- TOT 19-JARIGEN

Voor 16- tot 19-jarige nieuwkomers speelt het voorgaande ook, maar er geldt een sterkere focus op werken, een vakantiejob vinden, verder studeren. Dat primeert op een leuke vrije tijd, die vaak ook geld kost. Er is meestal wel interesse in vrijwilligerswerk zodat ze bijleren of iets terugdoen voor de samenleving. Vooral voor de niet-begeleide jongeren is de overgang naar volwassenheid een stresserende periode. Heel wat rechten en begeleiding, zoals de voogdij, vallen weg.

20- TOT 25-JARIGEN

Voor deze leeftijdscategorie ligt de focus nog meer op werken en geld verdienen. 20- tot 25-jarigen vullen hun vrije tijd vaker individueel in – fitness, lopen, ... – en aansluiting vinden bij bestaande groepen is moeilijker dan op jongere leeftijd. Meerderjarigen hebben minder kortingen voor vrijetijdsactiviteiten waardoor de financiële drempel voor vrije tijd hoger ligt. Het aanbod voor deze leeftijdscategorie is bovendien beperkter, waarbij jonge nieuwkomers soms ook het gevoel hebben dat dit aanbod niet voor hen is weggelegd. -18-jarigen krijgen informatie via het onderwijs bijvoorbeeld, maar meerderjarigen zijn soms niet op de hoogte van het vrijetijdsaanbod.

Kwetsbare jongeren kunnen wel in begeleiding blijven bij bijzondere jeugdzorg tot de leeftijd van 25 jaar. Ook OCMW-begeleiding (indien die er is bij niet-werkenden) blijft bestaan na 18 jaar, al is dat minimaal.

LEERPLICHT EN ONDERWIJS

Alle kinderen die in België verblijven zijn leerplichtig, ongeacht hun nationaliteit. Kinderen met een andere nationaliteit zijn leerplichtig **vanaf de 60ste dag** na inschrijving in het vreemdelingenregister, het wachtregister of het bevolkingsregister van de gemeente. Kinderen die onwettig in België verblijven zijn ook leerplichtig, ook al zijn ze niet ingeschreven in de registers.

OKAN staat voor onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers. Het heeft drie doelstellingen:

- 1 Nederlands leren
- 2 Integreren in de klaspraktijk
- 3 Integreren in de samenleving

BASISONDERWIJS

Het onthaalonderwijs in het basisonderwijs bestaat uit één of twee onthaaljaren, met eventueel een vervolgjaar. Scholen hebben een grote autonomie over hoe ze dit concreet inrichten. Zo kunnen ze de kinderen opnemen in een bestaande klas of tijdelijk een aparte leerlingengroep maken. In de praktijk kiezen scholen er vaak voor om de kinderen onmiddellijk te integreren in de bestaande klassen. Er kan ook een taalbad georganiseerd worden voor de nieuwkomers, eventueel samen met andere anderstalige leerlingen. Vanaf een bepaald aantal leerlingen krijgt de school extra middelen voor het onthaalonderwijs.

SECUNDAIR ONDERWIJS

In het secundair onderwijs krijgen anderstalige nieuwkomers één jaar Nederlandse taallessen in een apart onthaaljaar, beter bekend als de OKAN-klas. Na dat jaar moeten de leerlingen met succes kunnen starten in de studierichting en de onderwijsvorm die aansluit bij hun interesses en capaciteiten. Een vervolgschoolcoach begeleidt de jongeren verder in het regulier onderwijs.

DEELTIJDS BEROEPSONDERWIJS

In een centrum voor deeltijds beroepsonderwijs volgen anderstalige nieuwkomers, net als de andere jongeren,

een individueel leertraject. Tijdens het onthaalonderwijs is het leertraject gericht op taalvaardigheid, inburgering, zelfredzaamheid en een voorbereiding op een opleiding leren en werken.

PROCEDURES VREEMDELINGENRECHT

De wetgeving en terminologie van het vreemdelingenrecht veranderen voortdurend. We maken je hier wegwijs in de basisprocedures van het vreemdelingenrecht die ook gelden voor jonge nieuwkomers. Voor up-to-date informatie kan je steeds terecht op:

→ www.vreemdelingenrecht.be.

MOGELIJKE PROCEDURES NA AANKOMST IN BELGIË

Vluchtelingenstatus

Om als vluchteling erkend te worden, moet je beantwoorden aan de definitie van vluchteling uit de Conventie van Genève. Het gaat hier om een vrees voor vervolging omwille van je ras, religie, nationaliteit, het behoren tot een bepaalde sociale groep of je politieke overtuiging.

→ [Lees de definitie van een vluchteling in de Conventie van Genève.](#)

→ [Lees de voorwaarden.](#)

Subsidiaire of internationale bescherming

Om subsidiaire bescherming te krijgen (al dan niet in familieverband), is er sprake van een reëel risico op ernstige schade door oorlog of geweld bij terugkeer naar het herkomstland.

→ [Lees de voorwaarden.](#)

Gezinshereniging

Via gezinshereniging kan je soms een verblijfsrecht krijgen als je familie hebt in België.

→ [Lees de voorwaarden.](#)

Inwoner van de Europese Unie

Via specifieke procedures voor Europeanen kan je een verblijfsrecht bekomen in België om hier bijvoorbeeld te studeren of te werken.

→ [Lees de voorwaarden.](#)

Slachtoffer van mensenhandel of mensensmokkel

Als slachtoffer van mensenhandel of mensensmokkel kan je een verblijfsstatuut krijgen op voorwaarde dat je meewerkt aan het gerechtelijk onderzoek naar die misdrijven, je niet meer terugkeert naar het milieu van uitbuiting en je je laat begeleiden door een gespecialiseerd onthaalcentrum.

→ [Lees de voorwaarden.](#)

Niet-begeleide minderjarige vreemdeling (NBMV)

Niet-begeleide minderjarige vreemdelingen komen van buiten de Europese Economische Ruimte (EER). Ze verblijven in België zonder ouder of voogd en zijn bijzonder kwetsbaar. Om die reden zijn verschillende beschermingsmechanismen in het leven geroepen. Naast de algemene verblijfsprocedures kunnen ze een bijzondere verblijfsprocedure starten. Daarnaast krijgen zij steeds opvang, ongeacht of ze verblijfsrecht hebben. Ze kunnen niet tegen hun wil van het grondgebied verwijderd worden. Elke NBMV wordt toegewezen aan een voogd die instaat voor de bescherming en de rechten van de jongere tot en met de leeftijd van 18 jaar. De voogd helpt bijvoorbeeld een advocaat zoeken, een geschikte school vinden, praktische en juridische zaken uitzoeken, etc.

→ [Lees de voorwaarden.](#)

Andere

Medische en humanitaire regularisatie, arbeidsmigrant, kort verblijf, ...

→ [Bekijk het volledige overzicht.](#)

OPVANG VAN VERZOEKERS OM INTERNATIONALE BESCHERMING

Het opvangnetwerk in België bestaat uit collectieve en individuele structuren. Fedasil en partnerorganisaties zoals het Rode Kruis voorzien opvang voor de meeste verzoekers om internationale bescherming en hun gezinsleden. Dit zijn collectieve structuren. De individuele structuren zijn woningen die door de lokale opvanginitiatieven (LOI's) van het OCMW of ngo's beheerd worden. Wie internationale bescherming aanvraagt, krijgt recht op opvang en materiële steun in deze centra tot hun procedure is afgerond. **In een opvangcentrum is ongeveer één op de drie bewoners jonger dan 18 jaar.**

Na een positieve beslissing krijgt de nieuwkomer een verblijfsvergunning en kan hij of zij op zoek gaan naar een eigen woning. De persoon in kwestie kan nog een tijdje in een opvangstructuur verblijven om een geschikte verblijfplaats te zoeken. Het OCMW kan hierbij hulp bieden. Na een definitieve negatieve beslissing krijgt de 'uitgewezen' verzoeker een plaats in een open terugkeercentrum toegewezen.

→ [Meer informatie.](#)

OPVANG VAN NIET-BEGELEIDE MINDERJARIGE VREEMDELINGEN (NBMV)

Niet-begeleide minderjarige vreemdelingen hebben recht op opvang, ongeacht of en welke verblijfsprocedure zij opstarten.

+15-jarigen zonder specifieke kwetsbaarheden belanden in het Fedasilnetwerk, in specifieke centra voor NBMV. Ze verblijven voor een korte tijd in een opvang- en oriëntatiecentrum, daarna worden ze doorverwezen

naar een collectief centrum. Ze kunnen doorstromen naar een individuele plaats als er een positieve beslissing volgt over hun verblijfsaanvraag, als ze ouder zijn dan 16 jaar en voldoende zelfstandig zijn.

-15-jarigen of kwetsbare jongeren kunnen ook terecht komen in kleine leefgroepen die onder het Agentschap Opgroeien vallen, pleegzorg of nog andere gelijkaardige instanties.

Daarnaast bestaan er ook plaatsen voor specifieke situaties. Denk aan bijvoorbeeld minderjarige moeders met kinderen, jongeren met gedragsmoeilijkheden, ...

CIJFERS: VERZOeken OM INTERNATIONALE BESCHERMING

Onze cijfers gaan slechts over een beperkt deel van de jonge nieuwkomers. We voorzien geen cijfers over jongeren in andere verblijfsprocedures, zoals gezinshereniging, jongeren afkomstig uit EU-landen, slachtoffers van mensenhandel, ...

→ Wil je up-to-date cijfermateriaal over nieuwkomers in jouw gemeente? Neem dan contact op met het Agentschap Integratie en Inburgering.

In 2018 dienden 23.443 personen een verzoek in om internationale bescherming. Dit is hoger dan in 2017 maar veel lager dan in 2015. In 2019 steeg het aantal verzoeken fors, ook in onze buurlanden Nederland, Frankrijk en Luxemburg. Een belangrijke factor hiervoor is de toegenomen secundaire migratie en de migratie naar Europa vanuit Turkije. Onder secundaire migratie zien we personen die al internationale bescherming kregen in een EU-land maar daar in een slechte situatie terechtkomen waardoor ze alsnog verder reizen en elders opnieuw een verzoek om internationale bescherming indienen. Sinds 2019 zag je bijvoorbeeld veel mensen vanuit Griekenland verder migreren.

In 2019 verbleven meer dan 12.000 personen jonger dan 18 jaar in België als (afstammeling van een) erkende vluchteling of subsidiair beschermd, waarvan er 7.801³ in een opvangcentrum woonden.

3 Aantal erkende vluchtelingen of subsidiair beschermden jonger dan 18 jaar die in een opvangcentrum verbleven in november 2019.

De top 10 herkomstlanden van verzoekers om internationale bescherming in augustus 2020⁴:

- 1 Afghanistan
- 2 Syrië
- 3 Guinee
- 4 Palestina
- 5 Somalië
- 6 Brazilië
- 7 Turkije
- 8 Congo (DRC)
- 9 Eritrea
- 10 Irak

4 Cijfers: Commissariaat-Generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen

4

Inspiratie uit de
praktijk

1 Navigate You(th) | Beersel

VOORSTELLING PROJECT

Beersel verwelkomt jaarlijks honderden kinderen met taal- en integratienoden. Met Navigate You(th) wil de gemeente jonge nieuwkomers op een duurzame manier toeleiden naar het lokale vrijetijdsaanbod, waar ze vaak niet mee vertrouwd zijn.

De jongerenbegeleider van Beersel gaat samen met de kinderen en de ouders op zoek naar de meest interessante vrijetijdsactiviteit. Hij helpt de juiste lokale organisaties en verenigingen te vinden. De jongerentoeleider en vrijwilligers ondersteunen vervolgens tijdens de eerste weken van de activiteit.

Keuelelementen van de aanpak:

- Gemeente Beersel nodigt elke nieuwe inwoner van buitenlandse herkomst uit voor een **onthaalgesprek**. Tijdens dit algemeen gesprek polst de medewerker naar de interesses van deze persoon en zijn of haar gezin. Als hieruit blijkt dat de kinderen meer willen weten over vrijetijdsbesteding in Beersel, worden ze in contact gebracht met de jongerentoeleider.
- De **jongerentoeleider** licht de vrijetijds mogelijkheden toe, samen met een vrijwilliger, tijdens een kennismakingsgesprek met het gezin.
- De jongerentoeleider plant enkele **acties** om een geschikte activiteit te vinden: informeren, het kind voorbereiden, de ontvangende organisatie ondersteunen, ...
- De eerste twee weken wordt er intensief **opgevolgd**. Na twee maanden evalueert de toeleider de acties. Indien nodig wordt er ook nadien verder opgevolgd.
- Beersel ondersteunt de lokale vrijetijdsaanbieders via **advies en vorming**. Dankzij de monitoring van elke toeleiding verzamelt de gemeente heel wat mogelijke drempels en succesfactoren, die voortdurend met de betrokken partijen gedeeld worden.

DOELSTELLING EN DOELGROEP

Beersel wil zoveel mogelijk 3- tot 25-jarige nieuwkomers naar het vrijetijdsaanbod in de gemeente leiden, in samenwerking met PIN vzw en Tumult. Er werd bewust ook gekozen voor de doelgroep van 18- tot 25-jarigen omdat vooral zij op zoek zijn naar een netwerk.

BETROKKEN ORGANISATIES

Initiatiefnemer: PIN vzw en Tumult ontwikkelden het ruimere project 'Navigate You(th)', met financiële steun van JINT. Meerdere gemeenten in Vlaanderen werken met 'Navigate You(th)'.

- Gemeente Beersel (vrijetijdsdienst, dienst integratie, sociale dienst, ...)
- Lokale vrijetijdsaanbieders

PERSONEELSINZET EN MIDDELEN

- Jongerentoeleider: 25% VTE via een LDE-contract (lokale diensteneconomie) (PIN)
- Coaching van alle toeleiders in de gemeenten waar Navigate You(th) verankerd wordt: 40% VTE (PIN)
- 3 à 5 lokale vrijwilligers die de jongerentoeleider ondersteunen (Tumult)
- Coaching van vrijwilligers: 20% VTE (Tumult)

STERKTES

- De jongerentoeleider heeft ervaring met vlucht- en migratieverhalen, waardoor hij gemakkelijk een vertrouwensband opbouwt met nieuwkomers.
- Zijn samenwerking met lokale vrijwilligers, die het Vlaamse vrijetijdsaanbod goed kennen, is een perfecte match.
- De monitoring van alle toeleidingen (signalen en drempels) wordt regelmatig besproken met de betrokken gemeentediensten en is een basis voor een inclusief beleid.

DREMPELS EN VALKUILEN

- Een intensieve samenwerking met het lokaal bestuur is noodzakelijk om zoveel mogelijk jonge nieuwkomers te bereiken en op een duurzame manier te kunnen toeleiden. Hoe meer toeleidingen, hoe meer ondersteuning van vrijwilligers en/of vrijetijdsdiensten vereist is.

“De lokalen van de Chiro zijn maar twee straten wandelen van mijn huis. Ik woon hier al meer dan twee jaar en ik vind het echt jammer dat ik nu pas weet wat die jongeren in uniform eigenlijk juist doen. Ik ben heel blij dat mijn kind nu deel uitmaakt van hun werking.”
– Vader van Drgham (6 jaar)

- 1 Bouw een vertrouwensband op met de ouders of de voogd. Dat is essentieel voor het succes van de toeleiding.
- 2 Ondersteun de lokale verenigingen om nieuwkomers te verwelkomen. Veel vrijetijdsaanbieders zijn bereid jonge nieuwkomers te onthalen, maar weten niet hoe ze hieraan moeten beginnen.
- 3 Denk goed na over hoe je jonge nieuwkomers wil bereiken. PIN vzw vraagt contactgegevens op bij de lokale besturen, maar je kan ook samenwerken met (OKAN-)scholen of sociale diensten. Hou steeds rekening met de GDPR-wetgeving en sluit bijvoorbeeld een samenwerkingsovereenkomst af hiervoor.
- 4 Raadpleeg de ontwikkelde gespreksmethodieken (een kijkwijzer, fotoset, kleurplaat, ...) in de toolbox van Navigate You(th): navigateyouth.be/toolbox.

CONTACTGEGEVENS

Jeugddienst Beersel

Telefoon: 02 359 16 14

E-mail: jeugd@beersel.be

Website: www.beersel.be/product/2776/navigate-youth

Tumult

E-mail: info@tumult.be – Website: www.tumult.be

PIN vzw

E-mail: info@vzwpin.be – Website: www.vzwpin.be

2 Meat & Greet | Lier

VOORSTELLING PROJECT

Stad Lier nodigt jonge anderstalige nieuwkomers en autochtone Lierse jongeren tussen 12 en 18 jaar uit voor een namiddag vol activiteiten: dans, voetbal, badminton, boksen, graffiti, toneel, juwelen maken, muziek, ... Meat & Greet brengt jongeren met verschillende achtergronden samen en laat hen kennismaken met lokale sportclubs en verenigingen. Tijdens deze namiddag kunnen jongeren komen en gaan. Ze kunnen op elk moment aansluiten bij een activiteit. Er is een goede mix van sport, cultuur en creativiteit.

Kernelementen van de aanpak:

- Meat & Greet is een **jaarlijks evenement** in april of mei. Bij de keuze van de datum wordt er rekening gehouden met belangrijke periodes zoals de Ramadan of examens, zodat zoveel mogelijk jongeren kunnen deelnemen.
- **Jeugdwerkers gaan langs in alle OKAN-klassen** enkele weken voor het evenement. Aan de hand van een filmpje en grote afbeeldingen leggen ze het opzet van de namiddag uit. De jongeren kunnen op dat moment inschrijven en hun telefoonnummer meegeven. De dag voor Meat & Greet krijgen ze allemaal een sms en Whatsappbericht ter herinnering. De meeste OKAN-leerkrachten komen de dag zelf langs, wat de herkenbaarheid voor de jongeren vergroot.
- De verantwoordelijke voor de jeugdverenigingen (jeugddienst Lier) maakt de lokale groepen warm om deel te nemen. Het **evenement wordt besproken in de jeugdraad** (Schaapraadt) en staat genoteerd in de jaarkalender. Zo komt het ook voor lokale jeugdbewegingen vanuit een herkenbare hoek.

DOELSTELLING EN DOELGROEP

Meat & Greet organiseert ontmoetingen voor jongeren tussen 12 en 18 jaar met verschillende achtergronden en laat hen kennis maken met lokale vrijetijdsclubs- en verenigingen.

BETROKKEN ORGANISATIES

Initiatiefnemer: Diversiteitsraad Lier, onder leiding van de consulent diversiteit van de welzijnsdienst.

- Lokale sportclubs en jeugdverenigingen: geven initiaties in ruil voor een vrijwilligersvergoeding.
- Communicatiedienst stad Lier: maakt promo via reguliere kanalen en een affiche.
- Vrijwilligers en sympathisanten, zoals lokale jongerenprojecten, OKAN-leerkrachten, studenten, de diversiteitsraad, ...
- Heel wat sociale partners helpen om jongeren toe te leiden naar Meat & Greet: asielcentra, OKAN-scholen, 'Buurtsport', het jeugdhuis, vzw's, Arktos, MoWe, De Samenhang, 'Een brug voor iedereen', ...

PERSONEELSINZET EN MIDDELEN

- 2 jeugdwelzijnswerkers zorgen voor het praktische en voorbereidende luik van de Meat & Greet-namiddag.
- De sportdienst zorgt voor materiële en praktische ondersteuning: sportmateriaal vervoeren, contact onderhouden met lokale sportclubs, ...
- De doelgroepenadviseur van de jeugddienst legt contact met de lokale jeugdverenigingen.
- Het jeugdhuis wordt vanaf 2020 nauwer betrokken in de organisatie én in de communicatie.
- Het budget voor Meat & Greet wordt begroot onder de structurele middelen van de uitgavepost diversiteit.

STERKTES

- Meat & Greet is een goede samenwerking tussen verschillende diensten en organisaties.
- Dankzij het draagvlak bij verschillende diensten, zoals jeugd en sport, bereikt het initiatief meerdere doelgroepen.
- Dankzij het evenement denken lokale verenigingen, zoals de badmintonclub of Chiro, spontaan meer na over diversiteit en ondernemen ze zelf actie hiervoor.

DREMPELS EN VALKUILEN

- Het is zeer moeilijk om de zogenaamde middenklassejongeren te betrekken. Hoewel er oorspronkelijk promo gemaakt werd in elke middelbare school, was de opkomst vaak bedroevend. Het thema 'ontmoet jonge vluchtelingen' is te zwaar, terwijl de activiteiten net heel luchtig zijn. De samenwerking met de jeugddienst en de jeugdverenigingen bleek cruciaal te zijn om die grote groep jongeren te bereiken.
- Het jeugdhuis was in de beginperiode enkel op de achtergrond aanwezig, maar kreeg na enige tijd een belangrijkere rol toegedeeld om de ruime doelgroep van jongeren te activeren.

TIPS

- 1 Betrek alle partners vanaf de start, zowel bij de uitvoering als de organisatie. Geef iedereen voldoende tijd om hun engagement te laten groeien.
- 2 Probeer verder te kijken dan het hokjesdenken binnen de stedelijke context. Die dienstoverstijgende samenwerking is een win-win-situatie met blijvende effecten.

CONTACTGEGEVENS

Stad en OCMW Lier,

team sociaal beleid,

Dungelhoeffsite, Paradeplein 2 bus 2, 2500 Lier

Telefoon: 03 491 67 49

E-mail: integratie@lier.be

Website: www.lier.be, www.sociaalhuislier.be

3 Zomerschool & driedaags taalbad | Herzele

VOORSTELLING PROJECT

In de zomerschool (voor 3- tot 12-jarigen) en het driedaags taalbad (voor 12+) worden anderstalige kinderen en jongeren geprikkeld met Nederlandse woordenschat, op een speelse manier. Omdat anderstalige kinderen in de zomervakantie thuis amper Nederlands spreken, vormen deze laatste twee weken van augustus een goede ondersteuning om het nieuwe schooljaar vlot te starten. Er wordt een opsplitsing in leeftijd gemaakt omdat jongeren (12+) een andere benadering vragen.

Kernelementen van de aanpak:

- De methodiek van zowel de zomerschool als het taalbad is gericht op **spelvormen**:
  - Spelletjes zoals UNO, Jungle Speed of Dobbler waarbij de kinderen kleuren of dieren op de spelkaarten benoemen.
  - Een uitstapje naar de markt waar ze fruit en groenten benoemen.
  - Buitenspelletjes zoals honkbal, waarbij letters aan de honken hangen en die samen een woord vormen.
  - Voor de kinderen jonger dan 12 jaar zijn er leeftijdsgerichte activiteiten zoals knutselen.
  - Voor de jongeren ouder dan 12 jaar zijn er leeftijdsgerichte activiteiten zoals de bus nemen naar een buurgemeente. Zo leren ze het openbaar vervoer kennen en komen ze in contact met veel Nederlandse woorden.
- De **activiteiten gaan door op gemeenteterreinen**, zoals sportvelden, speelpleinen of de bibliotheek. Zo leren de deelnemers meteen het vrijetijdsaanbod kennen, zoals de speelpleinwerking van de gemeente.
- De **scholen in Herzele verspreiden de informatie** over het taalbad bij jonge nieuwkomers.

DOELSTELLING EN DOELGROEP

De gemeente Herzele wil op een speelse en laagdrempelige manier Nederlands stimuleren bij jonge nieuwkomers, zodat hun kans op een volwaardige schoolloopbaan verhoogt. Dankzij de aard van de activiteiten leren de jongeren en kinderen automatisch het vrijetijdsaanbod van de gemeente kennen.

BETROKKEN ORGANISATIES

Initiatiefnemer: Jeugddienst en Sociaal Huis Herzele, lokaal dienstencentrum 't Ryckbosch

- Scholen van Herzele
- Huis van het Kind
- Bibliotheek Herzele

PERSONEELSINZET EN MIDDELEN

- Vaste medewerkers van de gemeente: de jeugdconsulent, de centrumleider van het lokaal dienstencentrum en het diensthoofd van het Sociaal Huis
- Vrijwilligers begeleiden de zomerschool en het taalbad, met ondersteuning van de vaste medewerkers
- Het lokaal bestuur van Herzele draagt alle onkosten (materiaal, locaties, onkosten vrijwilligers).

STERKTES

- Na enkele dagen vormen de kinderen een hechte groep. Hierdoor daalt de drempel om Nederlands te gebruiken en zie je dat ze het Nederlands durven gebruiken in een gesprek.
- De kinderen maken kennis met het vrijetijdsaanbod in Herzele. Zo werden twee jonge nieuwkomers animator bij de lokale speelpleinwerking, één van hen begeleidde zelfs mee de zomerschool.

DREPELS EN VALKUILEN

- Het is moeilijk om de ouders te overtuigen om hun kinderen te laten deelnemen. Na de eerste week zijn er opmerkelijk minder kinderen aanwezig.
- Het taalverschil tussen de kinderen is vaak groot, waardoor je voldoende begeleiding nodig hebt om elk kind op niveau uit te dagen.
- Bij de inschrijving moeten ouders het taalniveau van hun kinderen aangeven, maar ze kunnen dit meestal niet goed inschatten.

“Dankzij Uno leren de kinderen de Nederlandstalige benaming van de kleuren, zonder dat ze het te beseffen. Voor hen is het een spel zoals een ander.”
– Ben Ghyselincx, Jeugdconsulent Herzele

- 1 Maak kleine groepen met voldoende begeleiding.
- 2 Maak gebruik van het netwerk van de sociaal werkers van het Sociaal Huis. Zij kennen de ouders, waardoor de drempel om hen aan te spreken – en vice versa – lager ligt.

CONTACTGEGEVENS

Jeugddienst Herzele

Telefoon: 053 73 74 40

E-mail: jeugd@herzele.be

Website: www.herzele.be

4 Vrijetijdbuddy's | Eeklo

VOORSTELLING PROJECT

Bij vrijetijdsbuddy's is het basisprincipe dat een medewerker van de gemeente, de matcher, een hobby zoekt voor jonge nieuwkomers op basis van hun interesses. Eenmaal de matcher een passende vereniging of club gevonden heeft, wordt er een buddy voor de nieuwkomer gezocht om de integratie te bevorderen. De buddy heeft dezelfde leeftijd als de nieuwkomer en is al enige tijd actief in de gekozen vereniging of club.

Kernelementen van de aanpak:

- **Toeleiding en informatie:** jonge nieuwkomers in Eeklo worden geïnformeerd over de buddywerking via de (OKAN-)scholen, het opvangcentrum, het OCMW, de jeugddienst of andere sociale organisaties. Als de jongeren geïnteresseerd zijn, krijgt de matcher hun gegevens van de doorverwijzer.
- De **matcher zoekt een geschikte club of vereniging** in de omgeving. Hij of zij legt de eerste contacten, bekijkt of er mogelijke drempels zijn en gaat na of er plaats vrij is.
- De jongere gaat een eerste keer proberen en beslist nadien of de hobby hem of haar ligt. De matcher gaat mee om het contact te vergemakkelijken en de trainer aan te spreken over het buddysysteem.
- De matcher gaat samen met de club op zoek naar een geschikte buddy. Hierbij worden duidelijk **de taken van een buddy afgebakend**. Ook de ouders van de buddy kunnen betrokken worden.
- De buddy belt de nieuwkomer op om af te spreken voor de hobby, vertaalt of hertaalt, geeft extra uitleg, helpt bij het zoeken naar geschikt vervoer. De matcher volgt alles op en is het aanspreekpunt voor zowel de buddy, de nieuwkomer als de club.
- Na drie maanden loopt de buddy-aanpak af. Er volgt een korte **evaluatie** om mogelijke pijnpunten te detecteren en eventueel aan te passen in de toekomst.

DOELSTELLING EN DOELGROEP

Dankzij een duurzame toeleiding naar vrije tijd voor 12- tot 26-jarige nieuwkomers wil Eeklo werken aan het welbevinden van de jongeren, alsook aan de sociale samenhang in de stad. Het is bovendien een informele oefenkans Nederlands.

BETROKKEN ORGANISATIES

Initiatiefnemer: Agentschap Integratie en Inburgering

- De jeugd-, sport-, integratie- en cultuurdienst van stad Eeklo
- OCMW Eeklo
- Rode Kruis opvangcentrum voor asielzoekers
- OKAN Eeklo

PERSONEELSINZET EN MIDDELEN

- Medewerking van de lokale jeugd-, sport-, cultuurdienst en de integratieambtenaar. De ingezette personeelstijd is eerder beperkt.
- Er kan iemand van de gemeentelijke diensten, binnen een halftijdse functie bijvoorbeeld, de rol van coördinator opnemen.

“Eén van mijn leerlingen wil absoluut niet dat ik in het Engels met hem praat, maar wil graag zijn Nederlands oefenen. Muziek is de taal van het universum, iedereen begrijpt dit. Soms hoef ik maar iets voor te spelen en hij begrijpt het al... Handig zo'n taal, niet?”
– Leerkracht in de kunstacademie van Eeklo

STERKTES

- Dankzij het project is er een structureel overleg tussen de jeugd-, sport- en integratiedienst van Eeklo, de OKAN-scholen, het OCMW en het opvangcentrum. De deelnemers aan het overleg bespreken hoe je drempels voor nieuwkomers verlaagt en hoe ze de weg naar vrijetijdsactiviteiten vinden.
- Er is een duidelijk engagement op beleidsniveau. Zo is er een clausule in de subsidiereglementen voor jeugd en sport die bepaalt dat 70% van de vrijwilligers een vorming moet volgen omtrent diversiteit.

DREMPELS EN VALKUILEN

- Na de toeleiding duiken er vaak financiële of praktische drempels op voor de jonge nieuwkomers: vervoer naar wedstrijden, financiële acties in hun netwerk, verwachtingen naar de ouders toe, het gevoel dat ze er niet bij horen, ...
- De buddy's worden al snel sociaal werkers. Het is dus heel belangrijk om hun takenpakket duidelijk af te bakenen. Ze zijn geen hulpverleners.
- Veel nieuwkomers bevinden zich in een precaire situatie. Een uitwijzing of een verplichte verhuis kan ervoor zorgen dat hun tijd bij de club of vereniging van beperkte duur is. Je kadert dit best ook vooraf bij alle betrokkenen.
- Het verenigings- of clubleven is in Vlaanderen onlosmakelijk verbonden met een stukje ouderbetrokkenheid: truitjes wassen, de jaarlijkse BBQ, vervoer naar wedstrijden. Dit is niet altijd evident voor ouders van nieuwkomers: ze vinden soms moeilijk aansluiting bij de bestaande groep ouders, ze eten halal of hebben geen auto, ... Niet-begeleide minderjarigen verblijven bovendien zonder ouders in ons land.

TIPS

- 1 De matcher is lokaal goed verankerd: hij of zij heeft een goede kennis van het lokale vrijetijdsveld. Bestaande contacten met clubs en verenigingen zijn onontbeerlijk om hen warm te maken om in te zetten op diversiteit.
- 2 Zorg voor enkele sleutelfiguren binnen de lokale clubs en verenigingen. Zij kunnen een intern draagvlak creëren.
- 3 De buddywerking is best goed zichtbaar en bereikbaar op een vertrouwde plek zoals de jeugddienst, sportdienst, wijkcentrum, ...
- 4 Zorg voor de perfecte timing en planning. Dé inschrijvingsperiode voor zowel clubs als verenigingen is augustus-september. Later op het jaar zijn ze vaak volzet of zijn de teams zodanig gevormd dat ze geen nieuwe leden meer toelaten. De matcher begint daarom aan de zoektocht en toeleiding naar jonge nieuwkomers in de periode april-juni. Zo kan de matcher voor de zomer al clubs contacteren en eventueel drempels wegwerken.

CONTACTGEGEVENS

Agentschap Integratie en Inburgering

integratieteam Oost-Vlaanderen

Telefoon: 02 701 75 00

E-mail: oost-vlaanderen@integratie-inburgering.be

Website: www.integratie-inburgering.be

5 Vollen Bak | Dendermonde

VOORSTELLING PROJECT

Vollen Bak is een mobiel speelplein in de kansarme wijken van Dendermonde. Er is een open spelaanbod, al is het weinig georganiseerd. Sinds 2016 kreeg het project een extra impuls richting jonge nieuwkomers, onder de naam Vollen Bak Vooruit. Via het jongerenproject van het Agentschap Integratie en Inburgering worden jonge nieuwkomers ingeschakeld als animator op het mobiele speelplein.

Kernelementen van de aanpak:

- In de zomer gaat Vollen Bak door tijdens de eerste twee weken van juli en de laatste twee weken van augustus. In de paasvakantie is er vijf dagen Vollen Bak.
- De toeleiding naar Vollen Bak gebeurt vanuit
  - Het Agentschap Integratie en Inburgering: de trajectbegeleiders maken mondelinge reclame bij de jongeren die een zomercursus volgen.
  - de OKAN-scholen
  - Groep Intro (Taxi): organiseert jaarlijks een barbecue als afsluiter van het TAXI-werkjaar, waar de jongeren en de projectcoördinator van Vollen Bak aan elkaar voorgesteld worden.
  - Peer-to-peerreclame: jongeren spreken elkaar zelf aan over Vollen Bak.
- De jeugdopbouwwerker bouwt een vertrouwensrelatie op met de jongeren, vanuit het vindplaatsgericht werken.
- Er zijn 4 animatoren per dag bij Vollen Bak, die elk 15 euro ontvangen. Dit is deels ook een motivatie.

DOELSTELLING EN DOELGROEP

Dankzij Vollen Bak laat Dendermonde 16- tot 23-jarige nieuwkomers groeien op persoonlijk vlak. Ze behalen niet alleen het attest van animator in het jeugdwerk, wat een eerste werkervaring is, ze versterken ook hun spreekdurf in het Nederlands. Bovendien kunnen ze via dit netwerk nieuwe vrienden maken.

BETROKKEN ORGANISATIES

Initiatiefnemer: Jeugdopbouwwerk Dendermonde (vanuit vzw Uit De Marge)

- Agentschap Integratie en Inburgering
  - De integratiedienst van stad Dendermonde
  - Groep Intro Dendermonde (Taxi)
  - OKAN
- De jeugddienst van de stad staat achter het initiatief.

Groep Intro organiseert in Dendermonde ook 'Taalkracht-Taxi'

Hiermee bieden ze jongeren uit de Dendermondse OKAN-klassen een nuttige vrijetijdsbesteding op woensdagnamiddag. Dit gaat van sporten verkennen in de sporthal tot een kennismaking met Jeugdhuis Zenith of een driedaagse in de Ardennen.

Meer info: www.groepintro.be/nl/contact/dendermonde.

PERSONEELSINZET EN MIDDELEN

- 2 medewerkers van Uit De Marge werken twee maanden per jaar aan Vollen Bak.
- Toeleiding vanuit het Agentschap Integratie en Inburgering, Groep Intro, OKAN-scholen.

Vollen Bak startte in 2016 en kreeg 1 jaar extra subsidies, vanuit de middelen die minister Liesbeth Homans vrijmaakte voor de verhoogde asielinstroom.

STERKTES

- Na de komst van het opvangcentrum voor asielzoekers ontstond een sterk netwerk tussen sociale professionals in Dendermonde. Hierdoor verliep de toeleiding van jongeren vanzelf.
- Het Agentschap Integratie en Inburgering maakte een kalender met alle zomeractiviteiten in Dendermonde specifiek voor 16- tot 23-jarigen. OKAN-leerlingen krijgen deze kalender op het einde van het schooljaar.

DREMPELS EN VALKUILEN

- De doelgroep van Vollen Bak zijn kinderen in een maatschappelijk kwetsbare situatie. Het biedt minder kansen om vriendschappen met kansrijkere jongeren uit te bouwen.

"Soms was ik boos als de kinderen iets deden dat niet goed was, maar bij Vollen Bak heb ik geleerd dat je best rustig met de kinderen moet praten, zodat ze het begrijpen."

– animator Kiran

- 1 Communiceer duidelijk en persoonlijk met de ouders van de jongeren. Ouders hebben vaak andere verwachtingen van hun jongvolwassen kinderen tijdens de vakantie en willen goed op de hoogte zijn van wat ze doen, waar en met wie. Breng de ouders op de hoogte via een brief of huisbezoek.
- 2 Het is altijd puzzelen om op elk moment voldoende animatoren te hebben. Hierbij is flexibiliteit heel belangrijk.
- 3 Denk na over hoe je jonge nieuwkomers kan inschakelen in het brede vrijwilligersnetwerk. Door ze enkel in te zetten in deze 'veilige' zone, missen ze kansen op contact met Belgische jongeren.

CONTACTGEGEVENS

Jeugdopbouwwerk Dendermonde

Telefoon: 052 21 20 93

E-mail: jeugddienst@dendermonde.be,

Pieter.Grypdonck@uitdemarge.be

Website: www.dendermonde.be/vollenbak

Filmpje Vollen Bak 2017:

<https://youtu.be/ZnojVfYx3VA>

6 Cricket Club | Ieper

VOORSTELLING PROJECT

Cricket is een populaire sport in Afghanistan, Palestina, India en Pakistan. Heel wat bewoners van het opvangcentrum voor asielzoekers in Poelkapelle komen uit deze landen en speelden regelmatig samen op het sportterrein van het technisch atheneum in Ieper. Omdat na verloop van tijd ook andere jongeren kwamen meespelen, stelde stad Ieper de sportterreinen en kledkamers van de stad ter beschikking. De jongeren kregen zo meteen het gevoel dat ze op semiprofessioneel niveau cricket kunnen beoefenen.

Kenelementen van de aanpak:

- Samen met de cricketcoach wordt er op zaterdagmiddag getraind op de terreinen van stad Ieper.
- Om tot dit concept te komen, werd er overlegd en vergaderd met heel wat verschillende partners. Zo kon er overgeschakeld worden op de professionele sportterreinen.

DOELSTELLING EN DOELGROEP

Met de oprichting van een cricketclub wil stad Ieper maatschappelijk kwetsbare jongeren en verzoekers om internationale bescherming integreren in de buurt. De leeftijd van de deelnemers varieert van 16 tot 40 jaar oud. Het stimuleert de verbondenheid tussen autochtone en allochtone jongeren. Het ultieme doel is om effectief een officieel cricketteam op poten te zetten dat kan meespelen in competitie.

BETROKKEN ORGANISATIES

Initiatiefnemer:

- Sportfunctionaris van stad Ieper
- Jeugdwerker van vzw Uit De Marge
- Vormingsmedewerker van Groep Intro
- Dienst animatie buurtwerk Fedasil Poelkapelle
- Cricket coach (bewoner van het opvangcentrum voor asielzoekers)
- De cricketfederatie

PERSONEELSINZET EN MIDDELEN

- Alle betrokken organisaties werken mee aan dit project.

De sportdienst van Ieper voorziet subsidies voor de aankoop van cricketmateriaal. Fedasil financiert de huur van het sportterrein met hun animatiebudget.

STERKTES

- De Ieper Cricket Club bereikt heel wat jongeren die normaal niet of moeilijk tot een sportclub zouden behoren.
- De Ieperse scholen vragen spontaan om cricketinitiaties te geven tijdens de lessen lichamelijke opvoeding. Dat geeft de club bekendheid en aanzien in de streek.
- De cricketfederatie nodigde de club uit om deel te nemen aan een toernooi in Brussel.

DREPELS EN VALKUILEN

- De aankoop van het cricketmateriaal verliep niet zo vlot.
- Het project steunt heel erg op de coach die zelf in het opvangcentrum verblijft. Eenmaal hij vertrekt, wordt het een uitdaging om een goede vervanger te vinden.

TIPS

- 1 Betrek zo veel mogelijk partners die het initiatief willen ondersteunen, zowel op vlak van logistiek, budget als knowhow.
- 2 Hou ermee rekening dat een dergelijk initiatief opstarten tijd, motivatie en geduld vraagt.

CONTACTGEGEVENS

Fedasil Poelkapelle

E-mail: caroline.ameloot@fedasil.be

Website: [Facebook 'Ieper Cricket Club'](#)

7 Vrijtijdsbemiddelaars Buurtsport | Antwerpen

VOORSTELLING PROJECT

Buurtsport Antwerpen brengt de Antwerpenaar aan het sporten door laagdrempelige en zichtbare activiteiten te organiseren. De vrijtijdsbemiddelaars zorgen ervoor dat Antwerpenaren met een kwetsbare achtergrond ook de weg vinden naar dat vrijetijdsaanbod, met het oog op een duurzame participatie.

De werking is zeer lokaal ontstaan vanuit een zinvolle vrijetijdsbesteding voor jongeren in Borgerhout. De jeugdwerker bezocht er de pleinen en organiseerde sportactiviteiten. Omdat de infrastructuur onvoldoende bleek te zijn, sloegen enkele vzw's de handen in elkaar. De nieuwe sporthal werd specifiek gebouwd voor laagdrempelige sportactiviteiten. Door ingrijpende steun van de stedelijke sportdienst kon de werking groeien.

Kernelementen van de aanpak:

- Professionele partners zoals contextbegeleiders, politie of thuiszorg zorgen vaak voor de **aanmeldingen** bij de vrijtijdsbemiddelaars.
- De vrijtijdsbemiddelaars doen **permanenties en huisbezoeken** bij de kwetsbare Antwerpenaren of verwijzen door naar Atlas, Integratie en Inburgering Antwerpen. Anderzijds zetten ze in op goede contacten met OKAN-scholen, de verschillende vrijetijdsaanbieders en de stadsdiensten die drempels kunnen wegwerken.
- De vrijtijdsbemiddelaars starten vaak **intensieve trajecten van enkele maanden** om mensen toe te leiden naar een goed aanbod.
- De vrijtijdsbemiddelaars ontwikkelden samen met Atlas de **app 'Welkom in Antwerpen'**. Met deze app vinden nieuwkomers gemakkelijker hun weg naar diensten in de stad.

DOELSTELLING EN DOELGROEP

Antwerpenaren met een kwetsbare achtergrond, zoals financiële armoede, sociale uitsluiting of migratieachtergronden, vinden de weg naar zinvolle vrijetijdsbesteding. Sport en vrije tijd zijn een middel voor integratie, verbinding en sociale cohesie. Er staat geen leeftijd op deze doelgroep; de vrijtijdsbemiddelaars werken met zowel de allerkleinsten als met de alleroudsten.

BETROKKEN ORGANISATIES

Initiatiefnemer: Jeugddiensten Antwerpen

- Atlas
- OCMW
- CAW
- CLB
- VCLB
- Stedelijk onderwijs
- Open scholen
- OKAN

Dankzij de lange geschiedenis van dit project is het netwerk heel uitgebreid. Er zijn talrijke samenwerkingen met hulporganisaties, vzw's en professionele partners.

PERSONEELSINZET EN MIDDELEN

Buurtsport Antwerpen telt 48 werknemers en is een officiële stadsdienst geworden. Binnen de dienst zijn er verschillende functies:

- Wijkmedewerkers
- Vrijtijdsbemiddelaars
- Projectmedewerkers
- Sportmonitoren
- Medewerkers van de fietsscholen
- Medewerkers van de uitleendienst en de administratie

STERKTES

- Dankzij de wijkwerking worden de medewerkers echte vrijetijdsexperts in hun eigen wijk. Ze kunnen ook heel gemakkelijk tendensen oppikken. Deze kennis delen ze met partnerorganisaties of met het beleid.
- De spreekuren en huisbezoeken zorgen ervoor dat de burgers snel een antwoord krijgen.

DREPELS EN VALKUILEN

- De kortstondige duur van de trajecten zorgt ervoor dat er snel stappen gezet moeten worden. Dit legt af en toe druk op bepaalde gezinnen. Als het traject erop zit, gebeurt het soms dat de mensen nog niet volledig geholpen zijn.
- Het vrijetijdsaanbod volgt niet altijd de vraag. Zo is er bijvoorbeeld veel vraag naar voetbal waardoor de vrijetijdsbemiddelaar niet altijd een plaats vindt.
- De kansarmoede stijgt in Antwerpen, waardoor de werkdruk stijgt. Het team van Buurtsport wordt bijgevolg soms overbevraagd.

“Iedereen heeft recht op vrije tijd.”

*– Jessi Taverniers, coördinator vrijetijdsbemiddelaars
Buurtsport Antwerpen*

- 1 Onderschat de impact van een leuke vrijetijdsbeleving niet. Vrije tijd is een belangrijke verbindende factor en kan een opstap zijn naar meer, zoals een job, vrienden en een algemeen welbevinden.
- 2 Zorg ervoor dat er genoeg aanbod is, dat voldoende ondersteund wordt met middelen en personeel.
- 3 Blijf vooral menselijk op alle vlakken. Verbinding, ontmoeting en plezier maken kunnen polarisatie en vijandigheid tussen burgers tegengaan.

CONTACTGEGEVENS

Buurtsport

Damplein 31, 2060 Antwerpen

Telefoon: 03 270 31 30

Website: www.antwerpen.be/nl/overzicht/sporting-a/sportactiviteiten/buurtsport

8 Vrije tijd voor kinderen en jongeren in armoede | Genk

VOORSTELLING PROJECT

De jeugddienst van Genk ondersteunt en sensibiliseert jeugdverenigingen en speelpleinwerkingen om te werken rond armoede, zodat meer kinderen en jongeren, waaronder jonge nieuwkomers, de weg vinden naar vrijetijdsverenigingen. Het project kadert in een breder verhaal over duurzaamheid: hoe maken we de verenigingen klaar voor de toekomst?

Kernelementen van de aanpak:

- Als eerste actie van het project bracht Genk een eigen versie uit van **het boekje 'Recepten om te werken rond armoede'** van Jeugdwerk voor Allen. Alle Genkse jeugdwerkinitiatieven kregen een exemplaar van dit boekje.
- In een speciale vergadering van de jeugdraad bracht het improvisatietheaterhuis 'Inspinazie' **een voorstelling over armoede**. Dankzij de creatieve aanpak kwam de boodschap beklijvend over bij de 40 à 45 aanwezige animatoren van lokale jeugdbewegingen en speelpleinwerkingen.
- De geïnteresseerde jeugdverenigingen konden zich inschrijven voor een **vormingstraject rond armoede**. Tumult organiseerde dit al op maat voor onder meer Chiro, Scouts, speelpleinwerkingen, ... Stad Genk financiert het vormingstraject.

DOELSTELLING EN DOELGROEP

'Klassieke' jeugdwerkinitiatieven zoals speelpleinwerkingen en jeugdbewegingen maken hun werking toegankelijker voor kinderen en jongeren die in armoede leven.

BETROKKEN ORGANISATIES

Initiatiefnemer: de jeugddienst van de stad Genk

- Tumult
- Jeugdwerk voor Allen

PERSONEELSINZET EN MIDDELEN

- De jeugddienst van Genk zette een tijdelijke halftijdse kracht in op de jeugddienst, gefinancierd met de projectsubsidie 'toegankelijke sport en toegankelijk jeugdwerk voor kinderen in armoede' van de Vlaams minister van Gelijke kansen.

STERKTES

- Het improvisatietheater van Inspinazie had een groot effect. Vijf verenigingen vroegen een vormingstraject op maat aan. Hier kwamen ook de drempels aan bod die spelen voor jonge nieuwkomers, zoals taalbarrières of financiële zorgen.
- In de trajecten van Tumult komen ook de praktijkvragen van de verenigingen aan bod.
- Het boekje 'Recepten om te werken rond armoede' was een goede combinatie van het oorspronkelijke product van Jeugdwerk voor Allen en de lokale toets van stad Genk.

DREMPELS EN VALKUILEN

- De leidingsploegen bij jeugdverenigingen veranderen jaarlijks, waardoor ook de informatie, gemaakte afspraken en expertise snel verdwijnen binnen de verenigingen.

"Kinderen met een migratieachtergrond en/of kinderen die leven in armoede worden nog te weinig aangesproken door ons. En wie toch aansluit, haakt soms vroegtijdig af. Dit kan verschillende oorzaken hebben die je als leiding niet altijd meteen doorhebt."

– Yves, begeleider bij Scouts Genk-centrum

- 1 Vooraleer je kinderen en jongeren in armoede kan toeleiden naar vrijetijdsverenigingen, maak je best eerst de verenigingen zelf bewust van welke drempels er zijn voor gezinnen in armoede.
- 2 Beloon verenigingen die aandacht hebben voor armoede. Als lokaal bestuur kan je een duidelijk signaal geven door een expliciete clausule hierover op te nemen in het subsidiereglement.

CONTACTGEGEVENS

Jeugd Genk

Europalaan 26, 3600 Genk

Telefoon: 089 65 42 60

E-mail: Maarten.Luyts@genk.be

Website: www.jeugdingenk.be

Filmpje over het improvisatietheater in Genk: timtheater.be/tim/armoed

9 Netwerk Planeet Gent | Gent

VOORSTELLING PROJECT

Planeet Gent is een netwerk van organisaties die werken met of voor anderstalige jonge nieuwkomers. Ze wisselen informatie uit over hun werking en organiseren initiatieven om de doelgroepen toe te leiden naar het vrijetijdsaanbod in Gent.

Kernelementen van de aanpak:

- Er is **jaarlijks één groot netwerkmoment**. Hier worden tendensen en geplande activiteiten besproken, zodat alles zo goed mogelijk op elkaar afgestemd wordt. Er worden steeds inspirerende sprekers uitgenodigd en de deelnemers werken samen aan initiatieven om de doelgroep naar het vrijetijdsaanbod in Gent te leiden. Enkele voorbeelden van zo'n initiatieven zijn:
  - **Dagje Planeet Gent**
Tijdens dit jaarlijks evenement kunnen OKAN-leerlingen kennismaken met het vrijetijdsaanbod in Gent. Ze maken op voorhand naamkaartjes met hun contactgegevens en geven die af tijdens de workshops als ze interesse hebben. De aanbieder neemt later zelf contact op met de jongeren. De jongeren kunnen ook achteraf nog informatie opvragen via de OKAN-vervolgcoaches, die de nodige flyers kregen van de aanbieders.
  - **Zwemlessen voor anderstalige jonge nieuwkomers**
Dankzij het UiTPAS-kansentarief kunnen jongeren goedkoop inschrijven voor deze zwemlessen. De jeugddienst van Gent kan, indien nodig, gratis zwemgerief voorzien. Bij de allereerste zwemles zijn de OKAN-vervolgcoaches en medewerkers van de jeugddienst aanwezig om de jongeren te begeleiden.
  - **Nieuwsbrief laagdrempelig vakantieaanbod**
Voor elke schoolvakantie maakt de jeugddienst een nieuwsbrief met laagdrempelige activiteiten: betaalbare activiteiten, waarbij je ook nog de dag zelf kan inschrijven. Verschillende tussenpersonen verspreiden deze nieuwsbrief naar ouders en jongeren, al kan iedereen zich inschrijven via stad.gent/nl/kinderen/nieuwsbrieven.
- **Drie keer per jaar is er een kleiner overleg** met de twee vaste medewerkers van Planeet Gent en de vervolg- of vrijetijdscoaches vanuit de OKAN-klassen. Tijdens deze overlegmomenten worden de werking en lopende acties opgevolgd en bijgestuurd. De vervolgcoaches informeren de OKAN-leerlingen over verschillende thema's, waaronder vrije tijd.

drempelverlaging

toeleiding

DOELSTELLING EN DOELGROEP

De organisaties binnen Planeet Gent willen op de hoogte blijven van elkaars werking. Alle Gentse actoren die werken met of voor jonge nieuwkomers zijn welkom. De leden delen en inspireren elkaar. Er is ruimte om drempels te bespreken en samen op zoek te gaan naar mogelijke oplossingen. Het finale doel is om initiatieven op te zetten die de doelgroep van minderjarige anderstalige nieuwkomers informeren, oriënteren en toeleiden naar het vrijetijdsaanbod.

BETROKKEN ORGANISATIES

Initiatiefnemer: Jeugddienst Gent

• OCMW	• Jes vzw
• Stedelijk Opvanginitiatief	• Habbekrats
• OKAN-scholen	• Groep Intro,
• Jeugdwerkkoepels	• Mediaraven
• Sportdienst	• Tumult vzw
• Graffiti vzw	• De Ambrassade
	• ...

PERSONEELSINZET EN MIDDELEN

- Eén halftijdse medewerker van de jeugddienst in Gent (consulent participatie kwetsbare jeugd)
- Eén medewerker van IN-Gent

STERKTES

- Het project heeft een breed draagvlak, gezien de samenwerking en afstemming met veel verschillende partnerorganisaties.
- Tijdens 'Dagje Planeet Gent' leren de jongeren op één dag een uitgebreid aanbod kennen via workshops.

DREPELS EN VALKUILEN

- Het blijft vooral jongeren informeren over het vrijetijdsaanbod. Met meer tijd en middelen zou er ruimte zijn voor vrijetijdscoaches die de jongeren individueel opvolgen, wat de slaagkans een pak groter zou maken.
- Voor jonge nieuwkomers en hun ouders is het concept 'vrije tijd' vaak moeilijk te begrijpen. Vooral ouders zien er vaak het nut niet van in.

TIPS

- 1 Samenwerken met relevante partners is essentieel. Zet in op netwerken en zorg ervoor dat je boodschap breed gedragen wordt, ook bij bijvoorbeeld de bevoegde schepen(en).
- 2 Deelname aan vrijetijdsactiviteiten moet een vrije keuze zijn. Iedereen heeft recht op informatie en toeleiding indien nodig, maar als jongeren liever gewoon rondhangen, is dat ook prima.
- 3 Informeer de jongeren en hun ouders over de verschillende financiële tegemoetkomingen.
- 4 Bied de nodige ondersteuning aan (jeugd)verenigingen zodat ze hun werking toegankelijker kunnen maken.

CONTACTGEGEVENS

Jeugddienst Gent

Kammerstraat 12, 9000 Gent

Telefoon: 09 269 81 10

E-mail: gent.jeugddienst@stad.gent.be

Website: www.stad.gent/jeugd

IN-Gent vzw

Kongostraat 42, 9000 Gent

Telefoon: 09 265 78 40

E-mail: info@in-gent.be

Website: www.in-gent.be

Filmpje 'Dagje Planeet Gent':

www.youtube.com/watch?v=TLeyGeJKHbs

10 Refu Interim meets Speelpleinwerking Wasper | Kortrijk

VOORSTELLING PROJECT

Refu Interim en Speelpleinwerking Wasper werken samen om jonge nieuwkomers als animator in te schakelen op het speelplein in Kortrijk. Refu Interim is een sociale organisatie die nieuwkomers en organisaties samenbrengt via vrijwilligerswerk. Een soort interimbureau dus, maar dan voor vrijwilligerswerk.

Kernelementen van de aanpak:

- Refu Interim maakt de eigen werking bekend bij nieuwkomers in stad Kortrijk en diensten die met hen in contact komen, zoals OKAN-scholen, OCMW's, ... Tijdens de jaarlijkse **intakedag** kunnen geïnteresseerden in vrijwilligerswerk zich inschrijven. Via een intakegesprek krijgt Refu Interim zicht op de interesses en competenties van de nieuwkomers. 'Iets met kinderen doen' komt vaak naar voren als motivatie om vrijwilligerswerk te doen.
- Refu Interim maakte korte **introductiefilmpjes** over vrijwilligerswerk in tien verschillende talen. Je vindt ze terug op het [YouTubekanaal van Refu Interim](#).
- Refu Interim **matcht** de vrijwilligers aan organisaties die mensen zoeken om hun werking te versterken en te diversifiëren.
- Bij het eerste contact tussen de nieuwkomer en de organisatie gaat een medewerker van Refu Interim mee om de kennismaking vlotter te laten verlopen. Soms gebeurt dit individueel, soms start er een groepje vrijwilligers op hetzelfde moment.
- Een engagement bij Wasper kan flexibel zijn: vrijwilligers kunnen bijvoorbeeld een week proberen of enkel halve dagen werken.

DOELSTELLING EN DOELGROEP

Wasper wil een inclusief speelplein zijn, niet alleen onder de kinderen maar ook onder de animatoren. Refu Interim ziet vrijwilligerswerk als een hefboom voor integratie, zowel op sociaal als professioneel vlak. In deze samenwerking richten beide organisaties zich op jonge nieuwkomers, ouder dan 16 jaar.

BETROKKEN ORGANISATIES

Initiatiefnemers:

- Ajko vzw organiseert animatoropleidingen in het jeugdwerk in Kortrijk.
- Speelpleinwerking Wasper, stad Kortrijk
- Refu Interim

Andere betrokkenen die zorgen voor de toeleiding van de jongeren:

- OKAN-klassen Kortrijk
- Agentschap Integratie en Inburgering (Safar Miljard, project voor 15- tot 19-jarigen; vanaf 1 december 17- tot 19-jarigen)

PERSONEELSINZET EN MIDDELEN

- Een medewerker van Refu Interim zorgt voor een match tussen vrijwilligers en vrijwilligerswerk in de buurt.
- De verantwoordelijke van de speelpleinwerking (dienst vrije tijd van stad Kortrijk) zorgt voor een warm onthaal.

STERKTES

- Er is een open sfeer in de animatorengroep en een duidelijke aanspreekpersoon bij Wasper.
- De vrijwilligers krijgen een briefing in duidelijke taal.
- Het hele pakket dat Refu Interim biedt, is een grote meerwaarde: informatie, voorbereidende workshops, begeleiding bij het eerste contact, ...

DREMPELS EN VALKUILEN

- Focus niet te veel op het verleden van de jonge nieuwkomers. Ze willen vooral vooruit kijken en hebben daar dikwijls de veerkracht voor.

“Kinderen zijn op zoek naar enthousiasme, een gek kostuum, een open houding, fantasie. Dat is de taal van het spelen en die begrijpt elk kind.”

– Jonge nieuwkomer die animator is bij Wasper

- 1 Zorg voor flexibiliteit. Voor sommige nieuwkomers zijn avondvergaderingen bijvoorbeeld niet haalbaar, omdat ze dan thuis verwacht worden. Een volledige dag op de speelpleinwerking kan te zwaar zijn, bekijk dan of halve dagen ook een mogelijkheid zijn.
- 2 Communiceer duidelijk de afspraken van je werking, zoals bijvoorbeeld op tijd komen.

CONTACTGEGEVENS

Refu Interim

Splitsing Koopvaardijlaan – Afrikalaan, 9000 Gent

E-mail: info@refuinterim.be

Website: www.refuinterim.be

11 ROOTS | Leuven

VOORSTELLING PROJECT

ROOTS is een vrijetijdsorganisatie voor jongeren tussen 18 en 30 jaar met een vluchtverleden. Twee avonden per week organiseren ze activiteiten waar jongeren vrijblijvend naartoe kunnen gaan. Deze activiteiten gaan door in STELPLAATS.

Er is een heel laagdrempelig aanbod van sport- en culturele activiteiten waar ontspanning centraal staat. Tijdens deze activiteiten kunnen de jongeren het verleden even loslaten. De jongeren worden versterkt in de ontwikkeling van hun talenten en vinden meer en meer hun weg in Leuven. Naast de oefenkansen Nederlands worden de jongeren begeleid in het zoeken naar de juiste opleiding, huisvesting, een rijbewijs halen, ... Ten slotte verbreedt ROOTS het netwerk van de jongeren, zowel informeel als formeel. Door activiteiten zoals ROOTS-café's, een iftar, culturele feesten en vrijwilligerswerk bouwen de jongeren hun Leuvens netwerk verder uit. En omgekeerd leren de Leuvenaars hen ook beter kennen.

Kernelementen van de aanpak:

- STELPLAATS is de centrale locatie van het project en is een **gemeenschapsvormende plek** waar jongeren elkaar leren kennen en samen bouwen aan gemeenschappelijke projecten. Samen bouwen ze aan een eigen vrijetijdsaanbod.
- Bij dit project wordt vrije tijd ingezet als middel om een **vertrouwensband** op te bouwen. Als die band er is, wordt er onder andere ingezet op individuele toeleiding naar het reguliere vrijetijdsaanbod, vrijwilligerswerk, werk, ...
- Sommige jonge vluchtelingen van de STELPLAATS doen **vrijwilligerswerk** op grote evenementen. Dit vrijwilligerswerk blijkt een katalysator te zijn voor maatschappelijke activering. Het levert de jongeren veel contacten en ontmoetingen op, maar ook reflectiemomenten over welke stappen ze nog moeten zetten om beter te participeren.
- Via een **intervisieorgaan** deelt ROOTS de opgedane expertise met andere jeugdwerkinitiatieven in Leuven, zoals vzw Divers Leuven, om hun aanbod toegankelijker te maken voor jonge vluchtelingen.

DOELSTELLING EN DOELGROEP

Jonge nieuwkomers van 18 tot 30 jaar beter leren kennen door hen op een positieve manier te benaderen. ROOTS richt zich ook tot andere jongereninitiatieven in Leuven, om hen te verbinden met jonge nieuwkomers.

BETROKKEN ORGANISATIES

Initiatiefnemer: Stad Leuven – afdeling Jeugd en afdeling Diversiteit & Gelijke Kansen

- Divers Leuven vzw (stedelijke vzw)
- Vzw Stedelijk Jeugdwerk Leuven (stedelijke vzw)

PERSONEELSINZET EN MIDDELEN

- 2 voltijdse projectmedewerkers, gefinancierd met subsidies van het Europees Fonds voor Asiel, Migratie en Integratie (AMIF)
- 1 voltijdse stadsmedewerker (halftijds afdeling Jeugd, halftijds preventiedienst)

Het project krijgt naast de Europese AMIF-subsidies werkingsmiddelen vanuit de stad Leuven. Het project wordt verankerd binnen de jeugddienst, ook wanneer de subsidies stoppen. Het wordt verduurzaamd. Dit is trouwens ook een voorwaarde van de Europese subsidie.

STERKTES

- Via laagdrempelige en vrijblijvende vrijetijdsactiviteiten bouw je een vertrouwensband op.
- De toeleiding naar vrijwilligerswerk helpt de jongeren om onze maatschappij beter te leren kennen en zich minder eenzaam te voelen. Ze voelen zich nuttig en dat geeft voldoening.
- De jongeren bouwen een netwerk uit waarop ze een beroep kunnen doen wanneer nodig.
- Het intervisie-orgaan zorgt ervoor dat het brede Leuvense jeugdwerk deskundiger wordt in het bevorderen van actief en gedeeld burgerschap. Samen kan je een krachtiger signaal geven naar het beleid.

DREMPELS EN VALKUILEN

- Jongeren zelf activiteiten laten organiseren is niet evident. Ze moeten eerst klaar zijn met hun eigen proces en zich goed voelen. Het lijkt een vanzelfsprekendheid maar voor hen is het dat niet. Doe alles stap voor stap en op maat van de jongeren.
- De oorspronkelijke doelstellingen van je project zijn niet altijd haalbaar zoals je vooropstelde. Beleidsparticipatie realiseren bij deze doelgroep is moeilijker dan gedacht. Het doel om dit te stimuleren bij jonge vluchtelingen bleef hetzelfde, maar ROOTS wijzigde de strategie van formele methodieken naar meer informele vormen van beleidsparticipatie.

TIPS

- 1 Jonge nieuwkomers die de school net verlaten zijn vooral op zoek naar werk en geld om een eigen woning te vinden. Vrije tijd is niet hun prioriteit. Geef vanaf het begin mee dat deelnemen aan een vrijetijdsaanbod een goede manier is om Nederlands te leren, om competenties te ontwikkelen en om een netwerk uit te bouwen.
- 2 Zet in op losse activiteiten met een informerend aspect. Jonge nieuwkomers zijn vaak eenzaam, maar hebben niet altijd de behoefte om deel te nemen aan een georganiseerd aanbod. Formele infoavonden, vergaderingen of georganiseerde beleidsparticipatie zonder een uitgebreid voortraject werken niet voor deze doelgroep.
- 3 ROOTS werkt elke keer met een vaste groep jongeren omdat je hierdoor betere resultaten kan behalen. Het nadeel is dat nieuwelingen gemakkelijker afhaken omdat er al een 'vaste' groep is.
- 4 Je bereikt jonge vluchtelingen gemakkelijker via mensen die ze vertrouwen. Ze zijn ook beter te motiveren als ze eigenaarschap hebben over hun projecten.
- 5 Stuur je werking bij waar nodig. ROOTS evalueert regelmatig de eigen werking en zet in op flexibiliteit.

CONTACTGEGEVENS

Jeugddienst Leuven, Brusselsestraat 61A, 3000 Leuven

Telefoon: 016 27 27 50

E-mail: jeugddienst@leuven.be

Website: www.leuven.be/jeugddienst

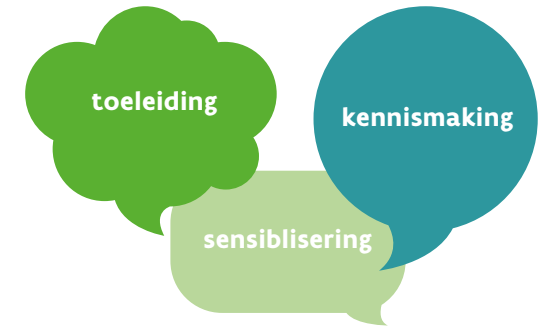
12 CHILL week | Mechelen

VOORSTELLING PROJECT

De CHILL week laat OKAN-jongeren kennismaken met het vrijetijdsaanbod in Mechelen en het mogelijke vrijwilligers-, vakantie- en animatorwerk. Er ligt zowel een focus op vrije tijd als op activering. Er kunnen maximum 20 jongeren tussen 12 en 18 jaar deelnemen.

Kernelementen van de aanpak:

- De **werkgroep bereidt een divers programma voor** voor de CHILL week, op basis van de interesse van de jongeren en het vrijetijdsaanbod. Elke partner van de werkgroep heeft een duidelijke taak:
  - Stad Mechelen zorgt voor de partners die de CHILL week inhoudelijk vullen en ondersteunt hen in toegankelijkheid, zodat de jongeren op een warme toeleiding kunnen rekenen na de CHILL week.
  - Het Agentschap Integratie en Inburgering ondersteunt organisaties in het werken rond toegankelijkheid en diversiteit. In de opstartfase van het project begeleidde het agentschap de jongeren om een persoonlijk actieplan op te stellen tijdens de CHILL week.
  - Groep Intro vzw heeft goede contacten met de doelgroep via hun naschoolse activiteiten op woensdagnamiddag. Zij signaleren de noden, behoeften en drempels van de jongeren. Ook de promotie en toeleiding is in handen van Groep Intro vzw.
- De CHILL week gaat steeds door op een **toegankelijke en bereikbare locatie**, zoals het jeugdhuis of de sociaal-artistische werkplaats.
- Het programma wordt bepaald in een **voortraject**, samen met de vrijetijdsaanbieders.

DOELSTELLING EN DOELGROEP

De CHILL week moet de zelfredzaamheid van jonge nieuwkomers (12 tot 18 jaar) versterken en de doorstroming naar het reguliere vrijetijdsaanbod verhogen. Anderzijds werkt stad Mechelen aan de toegankelijkheid van de vrijetijdsorganisaties door hen bewust te maken van mogelijke drempels en door hen te ondersteunen bij het wegwerken ervan.

BETROKKEN ORGANISATIES

Initiatiefnemer: stad Mechelen, afdeling Strategie en Ontwikkeling, stafmedewerker diversiteit en gelijke kansen

- Groep Intro vzw
- Agentschap Integratie en Inburgering
- Tumult vzw
- ROJM vzw (jeugdhuis)
- Sport-, jeugd- en personeelsdienst stad Mechelen
- H30 (sociaal-artistische werkplaats)

PERSONEELSINZET EN MIDDELEN

- Reguliere personeelsinzet
- Reguliere werkmiddelen

“We willen aan het bestuur voorleggen om een vervolgtraject op te starten zodat OKAN-jongeren de kans krijgen om verder basket te beoefenen.”

– Basketbalploeg Pitzemburg

STERKTES

- Sinds de doelgroep uitgebreid is van 16-18 jaar tot 12-18 jaar, ontvangt de CHILL week bijna drie keer zo veel jongeren in vergelijking met de start van het project.
- De jongeren maken kennis met het vrijetijdsaanbod van Mechelen én leren verschillende diensten en organisaties kennen.
- Het groepsgevoel tussen de OKAN-jongeren wordt versterkt. Ze vinden elkaar gemakkelijker achteraf om samen de stap te zetten naar een vereniging of club.
- Het persoonlijk actieplan moedigt de jongeren aan om na te denken over wat ze willen doen in hun vrije tijd.
- De CHILL week kruist verschillende andere projecten in de stad Mechelen – zoals de diversiteitsovereenkomst bij sportclubs en het project Jeugdwerk voor Alleman – waardoor het draagvlak voor diversiteit groter wordt.

DREMPELS EN VALKUILEN

- Vrijetijdsaanbieders hebben niet altijd de tijd en ruimte om in een voor- of natraject te stappen.
- Er zijn voldoende middelen en partners nodig om een individuele toeleiding, na de CHILL week, te garanderen. Het gebrek eraan zorgt ervoor dat een duurzame toeleiding jaarlijks een pijnpunt blijft.
- Er moet genoeg tijd voorzien worden om de ouders voldoende te betrekken.

TIPS

- 1 Werk met een langdurig traject gedurende een volledig schooljaar in plaats van alles in te zetten op één week. Organiseer minimum twee CHILL dagen eind augustus of begin september met een vaste kern als start van een langdurig traject. Die vaste kern bestaat uit nieuwe en oude OKAN-leerlingen die de rest van het schooljaar deel uitmaken van het traject. Tijdens de start kan je de jongeren al sensibiliseren omtrent het belang van buitenschoolse activiteiten en Nederlands oefenen. Nadien voorzie je terugkomenten en individuele toeleiding voor de jongeren.
- 2 Investeer in veranderingstrajecten op maat van vrijetijdsorganisaties, met als thema's diversiteit, toegankelijkheid en inclusie.
- 3 Zet via de stad of gemeente hefbomen tot integratie in, zoals actieplannen voor jeugdbewegingen en diversiteitsovereenkomsten voor sportclubs.

CONTACTGEGEVENS

Dienst Diversiteit en Gelijke Kansen

Grote Markt 21, 2800 Mechelen

E-mail: diversiteit@mechelen.be

Website: www.facebook.com/okanvvtmechelen

Filmpje [CHILL week 2018](#)

13 Masir Avenir | Brussel

VOORSTELLING PROJECT

Masir Avenir biedt een traject op maat van 15 tot 19-jarige nieuwkomers in Brussel. De jongeren krijgen tijdens de zomer een cursus maatschappelijke oriëntatie op maat. Naast de cursus over het leven in België zijn er ook toffe groepsactiviteiten voorzien. De jongeren krijgen een persoonlijke begeleider voor al hun vragen over studeren, werken en hobby's in België. De zomercursus inburgering voor jongeren bestaat ook in Vlaanderen.

Kernelementen van de aanpak:

- Elke deelnemer van Masir Avenir krijgt **trajectbegeleiding**. Tijdens een eerste infosessie krijgen geïnteresseerde jongeren en ouders uitleg over Masir Avenir. Vervolgens is er een individuele intake waarbij de trajectbegeleider uitzoekt wat de jongere in zijn of haar thuisland deed als vrijetijdsbesteding. Dat gebeurt op een indirecte manier met vragen zoals 'Wat doe je als je niet studeert?' of 'Wat doe je met plezier?'. De trajectbegeleider is doorheen de hele zomer het aanspreekpunt voor de jongeren. Als ze bijvoorbeeld naar een sportclub willen gaan of een vakantiejob willen doen, dan kan de begeleider hen op weg helpen. De trajectbegeleider kan de jongere tot 18 maanden lang opvolgen.
- In juli volgen de jongeren een **cursus maatschappelijke oriëntatie** in een contacttaal (een taal die de jongere goed kent). In de cursus leren ze meer over leven en werken in België. Er is extra aandacht voor het concept 'vrije tijd':
  - De Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) geeft uitleg over de sportmogelijkheden in Brussel.
  - Met het spel BabelArt van Lasso wordt er dieper ingegaan op de interesses van de jongeren.
  - Af en toe komen jeugdbewegingen of jeugdwelzijnswerkorganisaties zoals D'Broej zich voorstellen.
- In augustus oefenen de jongeren twee weken hun **Nederlands**, in samenwerking met Huis van het Nederlands Brussel.
- In het najaar zijn er **terugkomenten** en activiteiten in samenwerking met Brusselse organisaties.
- Tijdens het schooljaar organiseren Groep Intro, samen met de jeugddienst van Anderlecht en OKAN, **woensdagnamiddagactiviteiten**. Ook de jongeren van Masir Avenir gaan er vaak heen.

DOELSTELLING EN DOELGROEP

Met dit project wil het Agentschap Integratie en Inburgering een goede startpositie creëren voor 15- tot 19-jarige nieuwkomers uit derde landen (landen buiten de Europese Unie), met bijzondere aandacht voor niet-begeleide minderjarigen. Ze zijn maximum vijf jaar in België. Het begeleidingstraject moet de zelfredzaamheid van de jongeren en hun participatie aan de samenleving verhogen. Dankzij vrijetijdsparticipatie wordt isolatie doorbroken en creëren de jongeren een sociaal netwerk. Vanaf 1 december 2020 is dit aanbod voor 17- tot 19-jarigen.

BETROKKEN ORGANISATIES

Initiatiefnemer: Agentschap Integratie en Inburgering – Bon

- Huis van het Nederlands Brussel zorgt voor het luik Nederlands oefenen in het traject.
- Partners die de jongeren toeleiden naar het project: OKAN-scholen uit het Nederlandstalig onderwijs, Fedasil, Agentschap Opgroeien, Pleegzorg Vlaams-Brabant en Brussel
- Partners die de jongeren toeleiden naar vrijetijdsactiviteiten: VGC Sport, Lasso, WeLoveBXL, JES, Groep Intro, D'Broej

PERSONEELSINZET EN MIDDELEN

- Medewerkers van het Agentschap Integratie en Inburgering staan in voor werving, trajectbegeleiding, de cursus maatschappelijke oriëntatie, pedagogische ondersteuning en contact met vrijetijdsorganisaties. Dit project wordt ondersteund door het Europees Fonds voor Asiel, Migratie en Integratie (AMIF 385-project) en de Vlaamse overheid.

“Ik heb een goede band met mijn trajectbegeleidster. Aan haar kon ik mijn vragen over voetbalclubs stellen.”

– Hassan, deelnemer Masir Avenir, 19 jaar

STERKTES

- Het project zet bewust in op informele groepsvorming. Voor sommige jongeren ligt de focus op overleven en is georganiseerde vrije tijd niet aan de orde. Die groepsvorming is heel belangrijk voor de mentale gezondheid.
- Masir Avenir volgt het ritme van de jongeren en geeft hen de ruimte om zelf hun interesses te ontdekken.
- De jongeren leren ook inhoudelijk veel bij, waardoor de langere zomervakantie zonder school overbrugd wordt.

DREPELS EN VALKUILEN

- De taal en financiële drempels (inschrijvingsgeld) zijn soms redenen om af te haken in sportclubs of jeugdverenigingen.
- In Brussel is er een tekort aan infrastructuur: gebrek aan sporthallen, vrije plaatsen in clubs, ...

TIPS

- 1 Investeer in een vertrouwensrelatie met de jongeren. Zorg voor een aanspreekpunt en brugfiguur, wees aanwezig en beschikbaar, ... Zo verloopt de toeleiding naar vrijetijdsactiviteiten gemakkelijker.
- 2 Betrek zo veel mogelijk relevante partners, zodat ook zij de jonge nieuwkomers goed kunnen onthalen.

CONTACTGEGEVENS

Agentschap Integratie en Inburgering (bon),
Toekomststraat 35, 1080 Sint-Jans-Molenbeek
E-mail: info@bon.be
Website: www.integratie-inburgering.be/centrale-begeleiding-van-15-19-jarige-nieuwkomers

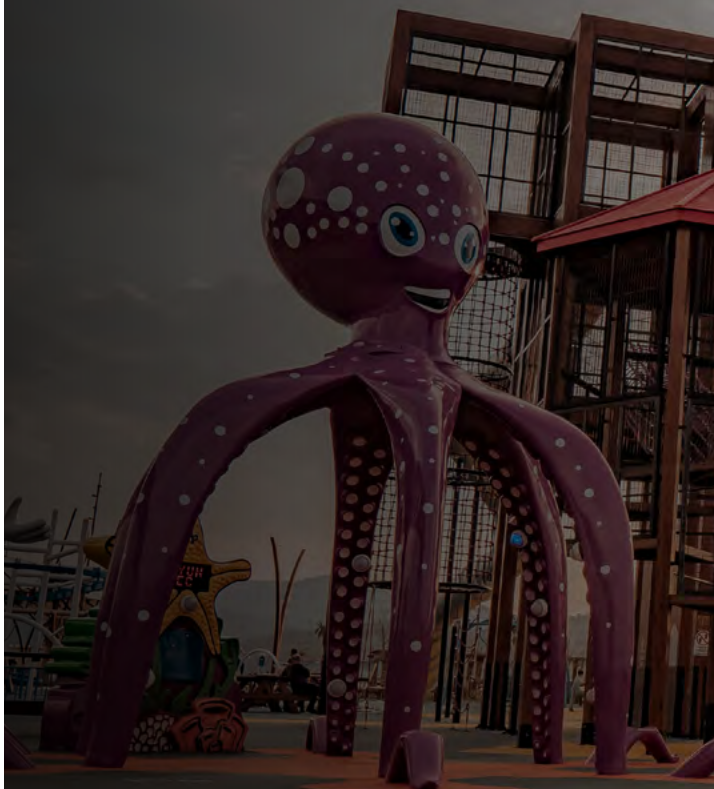

Filmpje [Masir Avenir](#)

5

Tips om lokaal
aan de slag
te gaan

Tips om lokaal aan de slag te gaan

MOGELIJKE PARTNERS

Er zijn heel wat organisaties die werken voor en met jonge nieuwkomers. Een samenwerking of uitwisseling van expertise met deze organisaties maakt je eigen initiatief sterker. Wil je jonge nieuwkomers informeren, oriënteren of toeleiden? Steek dan zeker je licht op bij een organisatie die aansluit bij jouw doelstellingen.

We stellen enkele relevante partners kort voor, al is dit zeker geen volledig overzicht.

Agentschap Integratie en Inburgering

Voor jonge nieuwkomers

Het Agentschap Integratie en Inburgering organiseert inburgeringstrajecten voor nieuwkomers vanaf 18 jaar: inburgeraars krijgen een cursus maatschappelijke oriëntatie, worden doorverwezen naar een passende cursus NT2 (Nederlands als tweede taal) en krijgen ondersteuning in hun loopbaanoriëntatie. Indien er ouders met jonge kinderen zijn, krijgen ze informatie over onderwijs en vrije tijd. Voor 15- tot 19-jarige nieuwkomers uit derde landen (landen buiten de Europese Unie), is er een aanbod op maat tijdens de zomervakantie.

Voor lokale besturen

Het Agentschap Integratie en Inburgering ondersteunt lokale besturen en organisaties in het omgaan met diversiteit. Er is een ruim aanbod van vormingen en begeleidingen rond toegankelijk communiceren, diversiteit, vreemdelingenrecht en internationaal familierecht, sociaal tolken en vertalen. Specifiek rond jonge nieuwkomers kan je terecht bij het agentschap voor:

- Taalstimulering in de vrije tijd
- Toeleiding naar vrije tijd
- Een vorming '10 tips over omgaan met diversiteit in het jeugdwerk'

→ www.integratie-inburgering.be

i In de steden Antwerpen en Gent kan je respectievelijk terecht bij de agentschappen atlas, integratie & inburgering Antwerpen en In-Gent.

Bataljong

Voor jonge nieuwkomers

Rechtvaardigheid is voor Bataljong een grondwaarde die aansluit bij de strijd voor een volwaardige plaats voor kinderen en jongeren in het lokaal beleid, gefundeerd op kinderrechten. Lokale besturen hebben de opdracht om het vrijetijdsaanbod voor kinderen en jongeren te regisseren. Net als andere jonge inwoners moeten jonge nieuwkomers hun vrije tijd kunnen invullen zoals zij dat willen. Bataljong ondersteunt lokale besturen graag bij het creëren van een doordacht vrijetijdsaanbod voor alle kinderen en jongeren, op een inspirerende en verbindende manier.

Voor lokale besturen

Bataljong versterkt kinderen en jongeren, politici en ambtenaren in het voeren van meer, beter en breder lokaal beleid voor kinderen en jongeren. Er wordt gewerkt rond 3 thematische pijlers:

- Breed lokaal jeugdbeleid voor kinderen en jongeren
- Beleidsparticipatie van kinderen en jongeren
- Regie van het vrijetijdsaanbod voor kinderen en jongeren

→ www.bataljong.be

ONDERSTEUNING VOOR DIVERSITEIT EN PARTICIPATIE

Demos vzw

Voor jonge nieuwkomers

Demos is een kenniscentrum en ondersteunt lokale netwerken vrijetijdsparticipatie voor mensen in armoede. Samen met de sociale dienst, de jeugd-, sport-

en cultuurdienst en armoedepartners werken ze participatiedrempels voor mensen in armoede weg. Ze werken dus niet rechtstreeks met of voor jonge nieuwkomers, maar ze ondersteunen lokale netwerken die met jonge nieuwkomers in contact komen.

Voor lokale besturen

Lokale overheden kunnen een beroep doen op Demos voor informatie en concrete ondersteuning rond het oprichten, coachen en bijsturen van de lokale netwerken. Geregeld brengen ze lokale netwerken samen voor netwerkbijeenkomsten, praktijkuitwisseling en discussie. Op de website kan je via de programmaliijn 'Vrije Tijd in de netwerkgemeente' alles volgen.

→ www.demos.be

PIN vzw

Voor jonge nieuwkomers

Toeiders van PIN informeren inwoners van buitenlandse herkomst over dienst- en hulpverlening in de gemeente. Ze begeleiden en ondersteunen hen met administratie, onderwijs, huisvesting, werk, Nederlands, ... Het project Navigate You(th) richt zich specifiek op jonge nieuwkomers met als doel hen naar het lokale vrijetijdsaanbod toe te leiden.

Voor lokale besturen

PIN ondersteunt meer dan 30 gemeentes in de brede Vlaamse rand rond Brussel bij het lokaal integratiebeleid. Vertrekkende van de lokale realiteit werken ze samen met het lokaal bestuur aan innovatieve antwoorden op de uitdagingen van integratie. Voorbeelden van projecten zijn onthaalgesprekken met anderstalige

nieuwkomers en/of oudkomers, ondersteuning van lokale opvanginitiatieven (LOI's), jonge nieuwkomers toeleiden naar vrije tijd, ...

→ www.vzwpin.be

Refu Interim

Voor jonge nieuwkomers

Refu Interim zoekt vrijwilligerswerk voor nieuwkomers binnen de brede sociale, culturele en vrijetijdssector. Aangezien je vanaf 16 jaar vrijwilligerswerk mag doen, kunnen ook jongeren zich inschrijven. Voorbeelden van vrijwilligerswerk zijn: helpen op een festival, in de speelpleinwerking, op een buurtfeest of in een stadstuin, aan de vestiaire van een cinemazaal of in een woonzorgcentrum. Refu Interim is actief in Oostende, Kortrijk, Sint-Niklaas, Lokeren, Gent en vanaf 2021 in Leuven.

Voor lokale besturen

In bijna alle steden waar Refu Interim actief is, is er een samenwerking met het lokaal bestuur, via financiële ondersteuning, maar ook door vrijwilligers in te zetten binnen de verschillende sectoren en evenementen van de stad. Refu Interim verwijst vrijwilligers door naar stadsdiensten indien nodig, overlegt en wisselt uit met de vrijwilligerswerking van de stad. De verschillende stadsdiensten kunnen potentiële vrijwilligers ook doorverwijzen naar Refu Interim.

→ www.refuinterim.be

JEUGDWERKORGANISATIES

Arktos

Voor jonge nieuwkomers

Arktos is een Vlaams expertisecentrum voor alle kinderen en jongeren van 6 tot 25 jaar in kwetsbare situaties en personen met een handicap voor wie de aansluiting op school, werk en samenleving minder evident blijkt. In deze groep vind je ook jonge nieuwkomers terug. Door jongeren met zichzelf en hun omgeving te verbinden, wil Arktos hun talenten en vaardigheden versterken, in alle mogelijke levensdomeinen.

Voor lokale besturen

Arktos ondersteunt lokale besturen bij het omkaderen van kinderen in kwetsbare situaties. Ze geven advies en werken een aanbod op maat uit.

→ www.arktos.be

De Ambrassade

Voor jonge nieuwkomers

De Ambrassade ondersteunt het jeugdwerk, onder andere rond diversiteit, in Vlaanderen en Brussel. Samen met het jeugdwerk ontwikkelden ze de visienota 'Diversiteit in/en het jeugdwerk' en werkten ze samen met de toenmalige minister van Jeugd Sven Gatz aan het masterplan 'Diversiteit in/en het jeugdwerk'.

Voor lokale besturen

Samen met het jeugdwerk ontwikkelde De Ambrassade de 'toolbox diversiteit'. Deze website helpt organisaties op weg naar een inclusievere jeugdwerking. Je vindt er

allerlei tools, methodieken en werkvormen op maat van diversiteitsmedewerkers.

→ www.ambrassade.be

Formaat vzw

Voor jonge nieuwkomers

Formaat organiseert (hoofd)animatorcursussen voor jongeren in samenwerking met Gekkoo vzw. Jongeren maken er kennis met het jeugdwerk en nemen er een vrijwillig engagement in op. Ze leren activiteiten voorbereiden voor kinderen, hoe ze conflicten best aanpakken en hoe ze met verschillende doelgroepen kunnen omgaan.

Voor lokale besturen

Lokale besturen kunnen een begeleidingstraject volgen om het bestaande open jeugd- en jeugdhuiswerk te herzien in functie van de veranderende samenleving. Er zijn ook specifieke begeleidingen mogelijk om jeugdwerkorganisaties te laten nadenken over hoe toegankelijk ze zijn voor alle inwoners van de gemeente.

→ www.formaat.be/vorming

JES vzw

Voor jonge nieuwkomers

JES is een stadslabo voor kinderen en jongeren in Antwerpen, Brussel en Gent.

- In Gent bereiken ze jonge nieuwkomers op een laagdrempelige manier, via OKAN-klassen of opvangcentra voor asielzoekers, met als doel ze warm te

maken voor de aangeboden activiteiten van JES en hen te laten doorgroeien als vrijwilliger. JES Gent publiceerde de begeleiderspocket 'Van nieuwkomer tot vrijwilliger'.

- Het Brusselse project 'Jong & Nieuw in de Stad' ontwikkelt en versterkt de sociale netwerken van jonge nieuwkomers, 15- tot 25-jarigen die minder dan vijf jaar in België zijn. Hiermee wil JES de jongeren een breder en gedifferentieerder netwerk aanbieden door ze naar organisaties toe te leiden waar ze hun talenten kunnen ontwikkelen.

Voor lokale besturen

JES vzw deelt de eigen expertise in het werken met jongeren met jeugddiensten, integratiediensten, sociale diensten, ... Ze werken op maat van de dienst en van eventueel lopende projecten.

→ www.jes.be

Tumult vzw

Voor jonge nieuwkomers

Tumult wil kinderen vreedevol laten samenleven en gelooft dat vrije tijd een enorme hefboom kan zijn voor de integratie van jonge nieuwkomers. Vanuit die visie organiseren ze onder meer zomerkampen (6-15 jaar) en kadervormingscursussen (met een soort van opstapcursus voor jonge nieuwkomers). Er wordt ook gewerkt rond toeleiding naar vrije tijd. Daarnaast maken jonge nieuwkomers deel uit van de vrijwilligerswerking van de organisatie.

Voor lokale besturen

Tumult heeft een uitgebreid ondersteuningsaanbod voor

lokale besturen. Enerzijds bieden ze losse vormingen aan rond diverse thema's zoals omgaan met conflict en diversiteit. Anderzijds zijn er ook ondersteuningstrajecten voor lokale groepen rond deze thema's. Tumult werkt ook in partnerschap met lokale besturen om toeleidingstrajecten naar vrije tijd op te zetten.

→ www.tumult.be

Uit De Marge vzw

Voor jonge nieuwkomers

Uit De Marge is een steunpunt voor jeugdwerk en jeugdbeleid met kinderen en jongeren in een maatschappelijk kwetsbare situatie. Jongeren kunnen deelnemen aan het lokale aanbod van het jeugdpopbouwwerk. Op de website van Uit De Marge kan je zien waar jeugdpopbouwwerkers actief zijn. Jongeren kunnen ook een (hoofd)animatorcursus volgen.

Voor lokale besturen

Uit De Marge ondersteunt lokale besturen door middel van advies, begeleiding en vorming op maat. Begeleiding is mogelijk bij bijvoorbeeld de opstart en facilitatie van jeugd welzijnsoverleg, onderzoek naar de noden en behoeften van kinderen in een maatschappelijk kwetsbare situatie, de opstart van jeugdpopbouwwerk, ...

→ www.uitdemarge.be

Vlaamse Dienst Speelpleinwerk (VDS) vzw

Voor jonge nieuwkomers

Jongeren kunnen bij de VDS de cursus 'animator in het jeugdwerk' volgen. Gedurende een week leren ze hoe je animator op het speelplein wordt.

Voor lokale besturen

De VDS ondersteunt lokale besturen met informatie, advies, vorming en begeleiding van speelpleinwerkingen. De medewerkers denken samen met de lokale besturen na over vragen en ideeën om jonge nieuwkomers te betrekken op de speelpleinwerking.

→ www.speelplein.net/BeterSpelen

JEUGDBEWEGINGEN

Chirojeugd Vlaanderen

Voor jonge nieuwkomers

In het kader van 'Iedereen Mee Op Kamp' stelt de Chiro hun werking voor in enkele OKAN-scholen. Ze nodigen er jonge nieuwkomers uit om mee op kamp te gaan. In de stadswerkingen van Brussel, Gent en Antwerpen werkt Chiro ook op een duurzame manier samen met de OKAN-scholen.

Voor lokale besturen

Chirojeugd Vlaanderen verstuurt jaarlijks een mailing naar de jeugddiensten, met advies over hoe lokale besturen de Chirogroepen kunnen ondersteunen. Daarin

staat ook de oproep tot samenwerking over thema's waar Chirogroepen mee in aanraking komen.

→ www.chiro.be/iedereen-mee-op-kamp

KSA

Voor jonge nieuwkomers

Jonge nieuwkomers zijn welkom als (tijdelijk) lid bij KSA-groepen. KSA biedt hen een plek waar ze voluit kunnen spelen en nieuwe vrienden maken. Sommige KSA-groepen organiseren acties samen met een opvangcentrum of nemen jonge nieuwkomers mee op kamp. Waar nodig ondersteunt de koepel de lokale groepen hierbij.

Voor lokale besturen

KSA-groepen zijn zoveel mogelijk vertegenwoordigd in de jeugdraad om het plaatselijk jeugdbeleid mee vorm te geven. Sommige groepen staan in nauw contact met de jeugddienst, waardoor er gezamenlijke projecten ontstaan. KSA-groepen steken ook vaak hun schouders onder maatschappelijk relevante acties.

→ www.ksa.be

KLJ

Voor jonge nieuwkomers

Elke lokale KLJ-afdeling beslist zelf of en hoe ze met jonge nieuwkomers werken. Ze kunnen een 'KLJ voor iedereen'-label aanvragen, waarmee ze bewijzen dat iedereen welkom is, ongeacht geslacht, geloof, afkomst of beperking. Hiervoor voeren ze gerichte acties uit.

Voor lokale besturen

KLJ heeft 9 pedagogische medewerkers die lokale afdelingen ondersteunen en die een aanspreekpunt vormen voor lokale jeugdconsulenten. Bovendien heeft één van de pedagogische medewerkers het thema diversiteit in het takenpakket. Deze medewerker biedt extra info over diversiteit aan afdelingen met het 'KLJ voor iedereen'-label en beantwoordt ook externe vragen over diversiteit in KLJ.

→ www.klj.be

Scouts en Gidsen Vlaanderen

Voor jonge nieuwkomers

Lokale scoutsgroepen stellen hun werking open voor jonge nieuwkomers of gaan langs in opvangcentra voor asielzoekers. Er zijn ook specifieke werkingen zoals de Uitwijker, waarbij de scoutsleiding naar pleinen en parken trekt om er met de aanwezige kinderen te spelen. Dit is vaak in multiculturele buurten, met jonge (kansarme) gezinnen. Op nationaal niveau ondersteunt Scouts en Gidsen Vlaanderen de lokale groepen met raad en daad.

→ www.scoutsengidsenvlaanderen.be

ONDERSTEUNING VOOR SPORT EN VRIJE TIJD

Expertisecentrum Buurtsport (ISB)

Voor jonge nieuwkomers

Jonge nieuwkomers kunnen in Buurtsportwerkingen terecht om te sporten, om als vrijwilliger aan de slag te gaan, om een cursus te volgen of om hun weg te vinden naar het reguliere sportaanbod. De methodiek 'buurtsport' wordt als breed sportbegrip ingezet om specifieke socio-economische kansengroepen te bereiken. Er worden laagdrempelige, buurtgerichte initiatieven georganiseerd, die een optimale toegankelijkheid van sport garanderen.

Voor lokale besturen

Het expertisecentrum van Buurtsport zorgt voor visies, kaders, kennisdeling en vormingen voor vrijwilligers en professionals bij lokale besturen. In de praktijk werken ze meestal samen met sport-, jeugd-, integratie- en onderwijsdiensten, alsook de lokale vrijetijdsaanbieders. Dit zijn steeds integrale samenwerkingsverbanden met een gedeelde verantwoordelijkheid. Het expertisecentrum ondersteunt zo'n 75-tal steden en gemeenten van het Vlaams Instituut voor Sportbeheer en Recreatiebeleid (ISB).

- www.buurtsport.vlaanderen
- www.isbkennisbank.be/buurtsport
- Lees het [volledige rapport](#) 'OKAN-jongeren warm maken voor het reguliere sportaanbod: Op basis van de praktijk in Leuven, Kortrijk en Mechelen' of het artikel in het Vlaams Tijdschrift voor Sportbeheer.

Publiq

Voor jonge nieuwkomers

Publiq helpt het aanbod van vrijetijdsactiviteiten te verspreiden naar de brede bevolking. Met specifieke acties richten ze zich soms tot specifieke doelgroepen. Met de Schatten van Vlieg-campagne verstoppen honderden Vlaamse en Brusselse vrijetijdslocaties schatkisten tussen de boeken in een bibliotheek, in de tuin van een museum, in een hoekje van een kerk, ... Voor de start van de campagne is er een try-out voor groepen die de organisaties of diensten zelf moeilijk bereiken. De try-out gebeurt in samenwerking met sociale organisaties, OKAN-klassen, opvangcentra, ... Zo leidt publiq de deelnemende locaties naar een nieuw publiek toe en ondersteunen ze hen in de eerste kennismaking.

Voor lokale besturen

Publiq ondersteunt lokale besturen in de stimulering van vrijetijdsparticipatie in elke gemeente. Dit doen ze met inhoudelijke en technische ondersteuning voor vrijetijdscommunicatie. Specifiek voor anderstaligen faciliteert en promoot publiq het gebruik van taaliconen als middel om te communiceren over oefenkansen Nederlands. Publiq stemt de UiTPAS optimaal op jongeren af via onderzoekstrajecten en bijkomende ondersteuning voor lokale besturen en organisaties.

- www.publiq.be

FINANCIËLE ONDERSTEUNING

Welke financiële ondersteuningsmogelijkheden zijn er om jonge nieuwkomers te laten deelnemen aan vrijetijdsactiviteiten?

We sommen hier enkele algemene mogelijkheden op voor gemeenten, organisaties en individuen.

FONDS VOOR PARTICIPATIE EN SOCIALE ACTIVERING

Voor wie? Lokale besturen.

Via het federaal Fonds voor participatie en sociale activering krijgt het OCMW middelen ter beschikking om de deelname van cliënten aan activiteiten te stimuleren. De richtlijnen zijn formeel: "Het fonds is toegankelijk voor alle OCMW-cliënten. Het is dus niet alleen bedoeld voor leefloners, maar ook voor cliënten die wel over eigen middelen beschikken, maar een beroep wensen te doen op één aspect van de OCMW-dienstverlening (crèche, schoonmaak, maaltijden aan huis, rusthuis, gezinshulp, advies en administratieve hulp, schuldbemiddeling,...)".

Asielzoekers en niet-begeleide buitenlandse minderjarigen (NBBM) die in een Lokaal Opvang Initiatief (LOI) verblijven, kunnen geen aanspraak maken op steun van het Fonds voor participatie en sociale activering. Dat geldt ook voor personen die illegaal op het grondgebied verblijven en uitsluitend recht hebben op dringende medische hulp.

→ Meer info op de website van de [POD Maatschappelijke Integratie](#).

LOKALE NETWERKEN VRIJETIJDSPARTICIPATIE MENSEN IN ARMOEDE

Voor wie? Lokale besturen.

De Vlaamse overheid moedigt gemeenten aan om op lokaal vlak een dynamisch beleid uit te bouwen voor personen in armoede. Participatie aan cultuur, jeugdwerk en sport vormt een integraal onderdeel van dat beleid. Op het terrein zelf ervaart men doorgaans zeer sterk de nood om meer samen te werken en te overleggen. Daarom zet de Vlaamse overheid via het Participatiedecreet in op de creatie van lokale netwerken personen in armoede. Deze netwerken krijgen als opdracht de participatiedrempels voor personen in armoede op het vlak van cultuur, jeugdwerk en sport weg te werken. Hiervoor ontvangen de gemeenten subsidies.

Veel gemeenten met zo'n netwerk hebben ondertussen een systeem van financiële tegemoetkomingen voor mensen in armoede. De subsidies zijn er voor:

- **Personen in armoede die deelnemen aan vrijetijdsinitiatieven binnen en buiten de gemeente (lidgeld, behoeftes).** De toekenning gebeurt op basis van criteria zoals 'leefloongerechtigd' en 'in schuldbemiddeling'. Erkende jonge nieuwkomers komen hiervoor in aanmerking, mensen zonder papieren niet.
- **Initiatieven die inzetten op personen in armoede op vlak van sport, jeugdwerk of cultuur.** De gemeente kan vrijetijdswerkingen van groepen en verenigingen, die met jonge nieuwkomers werken, ondersteunen. De gemeente kan er ook voor kiezen om jonge nieuwkomers te betrekken bij bestaande initiatieven (bijvoorbeeld speelpleinwerkingen) of expliciet nieuwe initiatieven opzetten die zich richten op

jonge nieuwkomers, ongeacht het statuut waarin de persoon in kwestie zich bevindt.

→ Meer info over de lokale netwerken vind je bij [Demos VZW](#).

DE UITPAS

De [UiTPAS](#) is een spaar- en voordeelkaart voor vrijetijdsactiviteiten.

Voor wie? Lokale besturen kunnen UiTPASpartner worden, organisaties kunnen UiTPASvoordelen aanbieden.

Jonge nieuwkomers kunnen in aanmerking komen voor een UiTPAS met kansentarieef. UiTPAS'en met kansentarieef kunnen zowel met als zonder rijksregisternummer (of een bisnummer) aangemaakt worden. Om dit effectief toe te laten, moet deze mogelijkheid ook toegevoegd worden aan de officieel vastgelegde criteria om in aanmerking te komen. Dat is een lokale of regionale beslissing.

Je kan kiezen voor:

- Een persoonlijke UiTPAS op naam,
- een individuele pas op naam van een (opvang) initiatief,
- een groepspas voor een (opvang)initiatief met een zelfgekozen geldigheidsdatum van het kansenstatuut.

Bij deze keuzes rijst de vraag welke middelen je kan gebruiken om de participaties tegen kansentarieef te financieren.

Ook de federale middelen vanuit het LOI kunnen ingezet worden via de UiTPAS. Zo kan je bijvoorbeeld een lidmaatschap 'LOI' aanmaken in het UiTPAS-systeem en hier de verschillende bewoners aan toevoegen. De

geldigheidsdatum wordt in dat geval gelijkgesteld met de algemene UITPAS aan kansentariaf voor iedereen. Door dit lidmaatschap toe te kennen (enkel zichtbaar voor het OCMW of LOI) kan er in de financiële rapportering achteraf eenvoudig een onderscheid worden gemaakt tussen participaties die worden gefinancierd vanuit OCMW-middelen, het lokaal netwerk of de LOI-middelen.

→ Meer info over de UITPAS vind je bij [Publiq](#).

STEUNPUNT VAKANTIEPARTICIPATIE

Voor wie? Iedereen die financiële moeilijkheden heeft.

Steunpunt Vakantieparticipatie is er voor mensen in Vlaanderen en Brussel die om financiële redenen of bijzondere moeilijkheden niet op vakantie of daguitstap kunnen: mensen met een laag inkomen, met een verhoogde tegemoetkoming, in schuldbemiddeling, ...

Steunpunt Vakantieparticipatie biedt een goedkoper, breed en divers aanbod aan dankzij het partnerschap met meer dan 560 aanbieders. Het aanbod is ingedeeld in vier pijlers: daguitstappen, vakantieverblijven, groepsverblijven en georganiseerde vakanties.

Mensen die aangesloten zijn bij een OCMW, CAW, vzw of een andere organisatie die lid is van het Steunpunt Vakantieparticipatie, kunnen via hen een vakantie of daguitstap boeken. Wie niet bij een sociale organisatie aangesloten is, kan via een [Rap op Stapkantoor](#) of rechtstreeks bij Steunpunt Vakantieparticipatie een vakantie of daguitstap reserveren.

→ Meer info vind je op www.iedereenverdientvakantie.be.

VRIJUIT

Voor wie? Organisaties met een doelgroep die bestaat uit minimaal 50% mensen met een beperkt inkomen.

VRIJUIT maakt cultuur- en sportevenementen betaalbaar voor mensen met een beperkt budget. Lidorganisaties kunnen namens mensen met een beperkt budget tickets kopen voor ruim 400 concerten, musea, festivals of voorstellingen. Dankzij de korting van de partners en de tussenkomst van de Vlaamse overheid, zijn er tickets aan 80% korting.

VRIJUIT is een ledenorganisatie. Dat betekent dat sociale welzijnsorganisaties kosteloos lid kunnen worden. Vanaf het moment dat ze lid zijn, kunnen ze aanvragen voor financiële tussenkomsten indienen. Voorwaarde voor lidmaatschap is dat de doelgroep voor minimaal 50% bestaat uit mensen met een beperkt inkomen. Overheidsdiensten, zoals het OCMW of de jeugddienst, komen niet in aanmerking voor een lidmaatschap.

→ Meer info vind je op www.vrijuit.nu.

TOELEIDING NAAR VRIJWILLIGERSWERK

WAAROM IS VRIJWILLIGERSWERK INTERESSANT VOOR JONGE NIEUWKOMERS?

Jonge nieuwkomers hebben zoals alle jongeren de behoefte om waardering en erkenning te krijgen. Vrijwilligerswerk biedt hen leerkansen, oefenkansen Nederlands, de mogelijkheid om competenties te ontwikkelen en nieuwe mensen te leren kennen, ... Het is bovendien een manier om iets te betekenen voor de samenleving die hen ontvangt.

Vrijwilligerswerk is een meerwaarde voor het cv van elke jongere. In sommige gevallen is natuurlijk ook de onkosten- of vrijwilligersvergoeding interessant.

WAAROM ZOU JE ALS ORGANISATIE JONGE NIEUWKOMERS INSCHAKELEN ALS VRIJWILLIGERS?

Veel organisaties hebben het moeilijk om nieuwe vrijwilligers aan te trekken. Ze vissen dan ook vaak in dezelfde vijver en staan er niet bij stil dat er nog een groot potentieel aan vrijwilligers is dat niet angesproken wordt. Er zijn wellicht heel wat jonge nieuwkomers die zich willen engageren om vrijwilligerswerk te doen als je hen de hand reikt.

Jonge nieuwkomers inschakelen is goed voor je organisatie, omdat zij de werking kunnen versterken en verrijken. Je krijgt de kans je werking vanuit een andere blik te bekijken, wat mogelijk nieuwe impulsen geeft. Je team straalt zo ook diversiteit uit. De anderstaligheid

van jonge nieuwkomers is trouwens voor een aantal organisaties een troef: ze zetten vrijwilligers in om ter plekke te tolken, mensen wegwijs te maken, nieuwe doelgroepen aan te trekken, ... Jonge nieuwkomers als animator kunnen ook als rolmodel fungeren voor deelnemers met een buitenlandse herkomst.

Tips voor lokale besturen

Heel wat organisaties geven aan ondersteuning nodig te hebben omtrent het werken met jonge nieuwkomers, bijvoorbeeld op vlak van communicatie. Als lokale besturen inzetten op toeleiding naar vrijwilligerswerk is het dus essentieel om de ontvangende organisaties voldoende te ondersteunen of ze door te verwijzen naar organisaties die hierin gespecialiseerd zijn.

Tips voor organisaties

Wil je als organisatie jonge nieuwkomers inzetten als vrijwilligers? Dat kan! Sinds 2014 mag iedereen die een wettig verblijf heeft in België vrijwilligerswerk doen, dus ook mensen die nog in asielprocedure zitten.

- Meer info over de regelgeving: www.vlaanderenvrijwilligt.be.
- Neem zeker ook eens een kijkje in de materialen van Vlucht Vooruit van de Artevelde Hogeschool Gent. Dit is wel specifiek voor vluchtelingen.

Met de hulp van enkele aandachtspunten bied je een warme, motiverende omgeving:

- Wees bereid om communicatie- of praktische problemen aan te pakken. De communicatie met jonge nieuwkomers is niet altijd evident.
- Zet in op klare taal en duidelijke briefings.
- Zorg voor een goede begeleiding door bijvoorbeeld een andere vrijwilliger.
- Toon geduld. Jonge nieuwkomers maken kennis met een volledig andere omgeving, context en aanpak. Dat vraagt wat tijd.
- Help de jongeren als ze vragen hebben. Je hoeft niet alles op te lossen, maar probeer hen minstens wegwijs te maken of door te verwijzen.
- Denk na over drempelverlagende initiatieven, zoals groepsvrijwilligerswerk. Je kan de jonge nieuwkomer bijvoorbeeld voorstellen om een vertrouwd persoon mee te brengen, zodat ze samen kunnen vrijwilligen.
- Het concept vrijwilligerswerk is niet in alle culturen gekend. Probeer de meerwaarde en de betekenis van vrijwilligers duidelijk toe te lichten op infomomenten of eerste ontmoetingen.

TIPS EN TOOLS OM MET JONGE NIEUWKOMERS OM TE GAAN

NUTTIGE TIPS

Hoe bevorder je je vertrouwensband met jonge nieuwkomers?

- Geef kinderen en jongeren het gevoel dat ze welkom zijn.
- Behandel hen zoals andere kinderen en jongeren.
- Toon interesse in hun leefwereld, maar toon ook respect als ze bepaalde dingen niet willen vertellen.
- Probeer vanuit de leefwereld van de doelgroep te denken. Wat je zelf graag doet, vinden zij misschien helemaal niet leuk. Speel in op de verschillende interesses van de kinderen of jongeren waar je mee werkt.
- Laat hen spelen en kind zijn.
- Wees positief ingesteld en bied een luisterend oor.
- Sta open voor hun verleden, maar werk ook toekomstgericht.
- Zet hun talenten in de verf.
- Hou hun kwetsbaarheid en veerkracht in gedachten, alsook het enorme potentieel dat ze hebben.
- Vooral in het begin zijn een vriendelijk gezicht en een vast aanspreekpunt een meerwaarde.
- Wees geduldig: deze doelgroep moet kennismaken met een nieuwe context en dat vraagt tijd.
- Als de kinderen of jongeren vragen hebben, toon dan dat je bereid bent om te helpen of om hen door te verwijzen naar de juiste persoon.
- Beperk het aantal verplichtingen.
- Spreek met je lichaam. Wat je zegt is maar een klein deel van je communicatie. Hoe je het zegt, is veel belangrijker. Zeker als je geen gemeenschappelijke taal

hebt, moet je je erg bewust zijn van je lichaamstaal. Jonge nieuwkomers kan je overtuigen door hen met oprecht enthousiasme te onthalen, oogcontact te maken en letterlijk de boodschap met je handen over te brengen.

HANDIGE TOOLS

- [Toolbox Navigate You\(th\)](#)
Gebruik deze methodieken en tools om vrije tijd aan te kaarten bij jonge nieuwkomers.
- [Talenposter](#)
Geen idee welke taal een jongere spreekt? Gebruik deze talenposter om het te weten te komen.

→ [Het wijsboekje van Jeugdwerk Voor Allen](#)
De foto's en pictogrammen in dit wijsboekje helpen om elkaar beter te begrijpen.

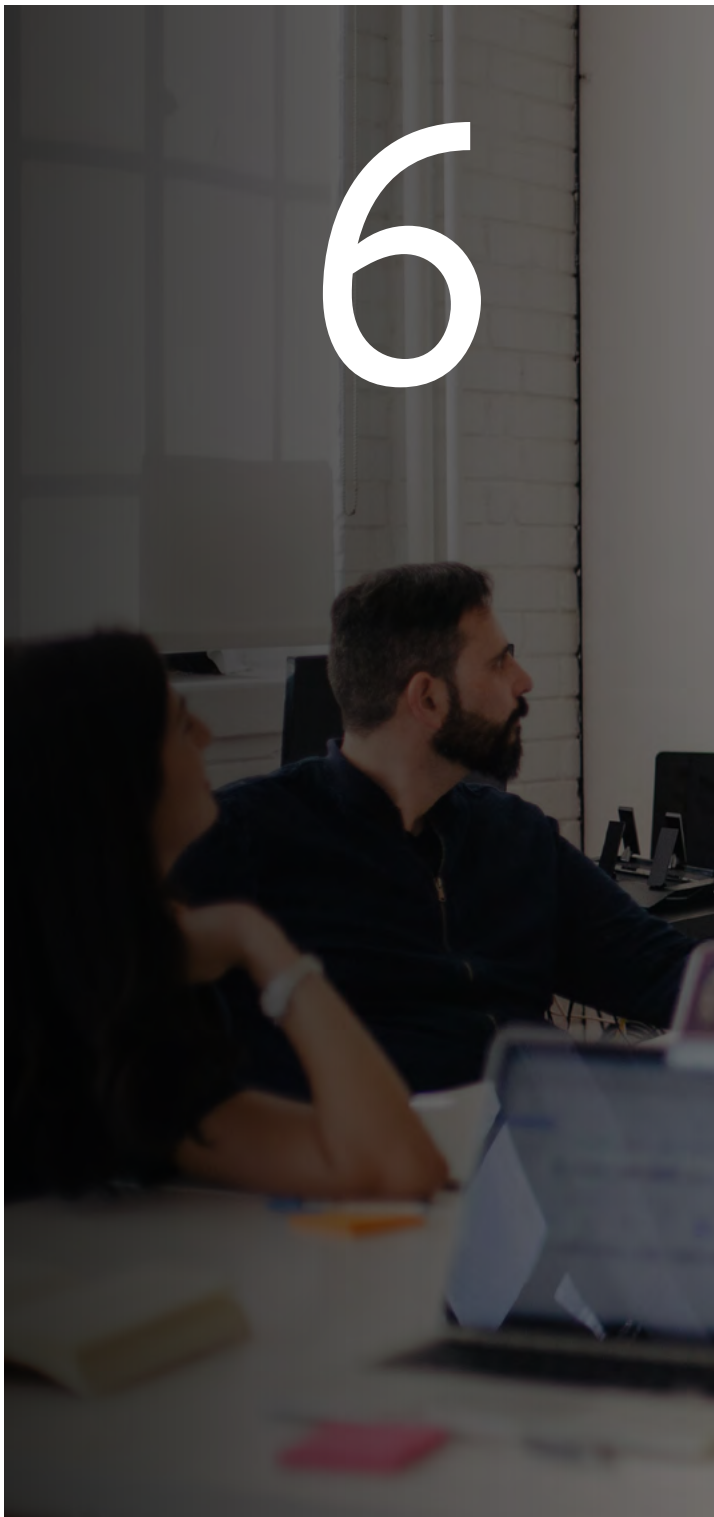
→ [Vormingspakket 'Alaboemsasa' \(Provincie Vlaams-Brabant – vzw 'de Rand'\)](#)
Dit pakket helpt begeleiders om het Nederlands op een positieve manier te stimuleren tijdens vrijetijdsinitiatieven.

→ Vertaalapps
Voor snelle vertalingen gebruik je [Google Translate](#). Meer tools om te communiceren met anderstaligen vind je in de [communicatiewaaier](#).

6

Adviezen voor lokale besturen

Adviezen voor lokale besturen

We distilleerden onze adviezen uit de vele praktijkvoorbeelden, maar ook uit onderzoek en eigen ervaringen.

1	Erken het recht op vrije tijd en het belang ervan voor jonge nieuwkomers
2	Stem je beleid af op de noden en behoeften van de doelgroep
3	Informeer jonge nieuwkomers op een toegankelijke manier over het vrijetijdsaanbod
4	Zet in op toeleiders en brugfiguren
5	Werk samen met de lokale vrijetijdsaanbieders
6	Investeer intern en extern in een goed lokaal netwerk
7	Neem de regierol op
8	Evalueer, veranker en deel de opgedane expertise
9	Promoot de geïntegreerde taalverwerving via vrijetijdsactiviteiten
10	Creëer meer ontmoetingskansen tussen nieuwkomers en Belgische jongeren
11	Promoot vrijwilligerswerk bij +16-jarige nieuwkomers
12	Schenk extra aandacht aan de zomervakantie
13	Doe niet enkel iets voor nieuwkomers, doe het mét hen

1. ERKEN HET RECHT OP VRIJE TIJD EN HET BELANG ERVAN VOOR JONGE NIEUWKOMERS

Zorg ervoor dat jonge nieuwkomers net als andere kinderen en jongeren de kans hebben om deel te nemen aan het vrijetijdsaanbod. Het is belangrijk dat je als lokaal bestuur de kinderrechten en het belang ervan erkent, uitdraagt en effectief garandeert.

Communiceer dit intern met alle diensten en laat dit mandateren door het college van burgemeester en schepenen en/of de gemeenteraad. Zorg dat er hiervoor voldoende budget, tijd en mandaat is. Maak er ook een punt van om dit extern te communiceren naar de inwoners en organisaties van je gemeente.

2. STEM JE BELEID AF OP DE NODEN EN BEHOEFTE VAN DE DOELGROEP

Verzamel lokale **sociaal-demografische gegevens** en krijg een zo goed mogelijk zicht op het profiel van de jonge nieuwkomers in jouw gemeente. Hoeveel jonge nieuwkomers zijn er? Wat zijn de herkomstlanden? Waar gaan ze naar school? Welke taal spreken ze? Waar wonen ze?

→ De agentschappen voor integratie en inburgering of de integratiedienst in je gemeente helpen je hier graag bij.

Maak ook kennis met hun leefwereld via **focusgesprekken en belevingsonderzoeken** . Zet hierbij zoveel mogelijk in op informele methodieken. Durf je bureau te verlaten om de doelgroep op te zoeken en om met hen te praten. Verder kan je ook een beroep doen op de expertise van ervaringsdeskundigen en is het interessant om relevante onderzoeksresultaten te raadplegen.

→ Voor meer info en ondersteuning in verband met het voeren van een eigen belevingsonderzoek kan je terecht bij Bataljong.

3. INFORMEER JONGE NIEUWKOMERS OP EEN TOEGANKELIJKE MANIER OVER HET VRIJETIJDSAANBOD

Informeer jonge nieuwkomers op een laagdrempelige manier over het vrijetijdsaanbod en op maat. Dit is een essentiële taak van het lokaal bestuur. Hoe doe je dit op maat? Door je doelgroep goed te kennen en nauw contact te houden. Hoe beter je de doelgroep kent, hoe beter je je communicatie daarop kan afstemmen.

Het concept vrije tijd betekent niet voor iedereen hetzelfde. In sommige talen bestaat het woord vrije tijd zelfs niet. Vooraleer je gaat informeren over het aanbod is het belangrijk dat de doelgroep en de ouders weten wat vrije tijd is. Hoe leg je dit uit?

- Een vrijetijdsactiviteit is een vrijblijvende, toffe en nuttige tijdsbesteding.
- Peil naar de verwachtingen en naar hoe vrije tijd er voor hen uitziet.
- Benadruk het belang van vrije tijd in de ontwikkeling van de kinderen en jongeren.
- Voor jonge nieuwkomers biedt vrije tijd heel wat leer- en integratiekansen: het is een manier om Nederlands te oefenen, een sociaal netwerk op te bouwen, vrienden te maken, zich thuis te voelen, ...
- Hamer ook op het feit dat vrijetijdsbesteding gaat over plezier hebben en doen wat je graag doet.
- Om vrije tijd aan te kaarten, kan je gebruik maken van de toolbox van Navigate Youth .

Als het concept vrije tijd duidelijk is, kan je informeren over het vrijetijdsaanbod in je gemeente. Ook hier zal je rekening moeten houden met taal- en cultuurverschillen. Ons jeugdwerk en ander vrijetijdsaanbod is niet altijd even goed te vatten voor jonge nieuwkomers. Ook de Nederlandse taal is hier een moeilijkheid. Je kan je communicatie bijvoorbeeld ondersteunen met pictogrammen, beeldmateriaal of eventueel vertalingen. Let wel, als lokaal bestuur ben je gebonden aan de taalwetgeving. Werk hiervoor gerust samen met partners uit het middenveld. Een andere manier om je aanbod bekend te maken is bijvoorbeeld een vrijetijdsbeurs organiseren of op locatie (opvangcentrum, OKAN-klas, ...) een initiatie aanbieden.

→ Tips om taaldrempels te verkleinen vind je in de communicatiewaaier.

4. ZET IN OP TOELEIDERS EN BRUGFIGUREN

Kortstondige activiteiten zijn positief om jonge nieuwkomers kennis te laten maken met het vrijetijdsaanbod, maar als je echt wil inzetten op een duurzame toeleiding, dan kies je beter voor een langdurig traject met voldoende opvolging.

Toeiders werken aanvullend op hulpverleners of trajectbegeleiders en moeten jonge nieuwkomers zo goed mogelijk naar een gepast vrijetijdsaanbod gidsen. Ze winnen gemakkelijk hun vertrouwen, in combinatie met 'peters en meters' die het jeugdwerk of de sportwereld goed kennen. Toeiders gaan mee naar de eerste kennismaking met de vrijetijdsactiviteit en volgen nadien op of de nieuwkomer blijft gaan. Navigate Youth) in Beersel brengt dit bijvoorbeeld mooi in de praktijk. Brugfiguren fungeren daarbij vooral als communicator en bevinden zich bewust tussen de jongere en het vrijetijdsaanbod. Ze hebben een verbindende brugfunctie. Het is belangrijk dat de taken van toeiders en brugfiguren duidelijk zijn afgebakend en dat ze het mandaat krijgen om hun taak goed uit te voeren.

De eerste jongeren toeiden en duurzaam laten participeren vraagt veel engagement en opvolging. Van zodra enkele nieuwkomers participeren, kunnen zij zelf toeiders en buddy's worden voor andere nieuwkomers.

Je kan hiervoor een professionele partner onder de arm te nemen met ervaring op dat vlak, zoals zoals onder andere Refu Interim in Kortrijk, jeugdopbouwwerk in Dendermonde, vrijetijdsbemiddelaars in Antwerpen en Leuven, Vzw PIN in Vlaams-Brabant en Zuid-Oost-Vlaanderen, ...

Daarnaast zou je er als lokaal bestuur zelf ook voor kunnen kiezen één of meer eigen toeleider(s) in dienst te nemen. Dit is een grote investering, maar het loont op langere termijn, doordat je deze toeiders nog meer lokaal kan inbedden. Bovendien kunnen ze een duurzame relatie uitbouwen met jongeren, aangezien ze zelf ook een duurzaam perspectief krijgen.

5. WERK SAMEN MET DE LOKALE VRIJETIJDSANBIEDERS

Focus niet enkel op de jonge nieuwkomers zelf. De organisaties en verenigingen in jouw gemeente moeten ook klaar zijn om ze te onthalen. Bereid hen voor om jonge nieuwkomers goed te ontvangen en te behouden. Op die manier is de kans op een duurzame en positieve toeleiding groter. Laat je bijvoorbeeld inspireren door de Genkse jeugddienst die de jeugdverenigingen hiertoe sensibiliseerde.

Herken en erken ook nieuwe jeugdwerkorganisaties en initiatieven die inzetten op diversiteit. Bied logistieke, financiële en pedagogische ondersteuning om hen te laten experimenteren en groeien. Deze initiatieven verbinden met bestaande werkingen is zeker ook een meerwaarde.

6. INVESTEER INTERN EN EXTERN IN EEN GOED LOKAAL NETWERK

Uitwisseling en samenwerking tussen de verschillende gemeentediensten is heel zinvol, denk hierbij aan jeugd, sport, cultuur, onderwijs, integratie en wijkwerking. Ontwikkel daarom een gedeeld beleidskader, samen met verschillende beleidsdomeinen, om vrijetijdsbesteding voor jonge nieuwkomers te promoten. Moedig projecten aan waar er transversaal wordt samengewerkt.

Niet alleen interne samenwerkingen leveren voordelen op, maar ook externe. Een goed netwerk kan helpen om de lokale dynamieken scherp en efficiënt te houden. Breng deskundigen uit verschillende organisaties en met diverse invalshoeken bijeen. Binnen dit netwerk kan je expertise delen.

7. NEEM DE REGIEROL OP

Als lokaal bestuur moet je niet alles zelf uitwerken of aanbieden. Een lokaal bestuur heeft voldoende vormen en middelen – niet enkel financieel – om privé-initiatieven te ondersteunen en in te zetten op ruimte voor kinderen en jongeren. Het is echter wel de taak van een lokaal bestuur om het overzicht te bewaren over de vrijetijdsactiviteiten die er zijn voor kinderen en jongeren en in welke mate ze voldoen aan de voorkeuren van alle kinderen en jongeren.

Een doordachte regie vraagt een afgestemde aanpak over verschillende beleidsdomeinen heen. Samenwerken met verschillende diensten, particuliere organisaties en kinderen en jongeren, ... is daarbij noodzakelijk. Maak duidelijke afspraken over wie welke opdracht uitvoert: wie informeert, oriënteert en leidt jonge nieuwkomers toe naar een gepast vrijetijdsaanbod?

8. EVALUEER, VERANKER EN DEEL DE OPGEDANE EXPERTISE

Nieuwe acties opzetten is één ding, maar vergeet ook niet om aandacht te besteden aan de impactmeting, verankering en kennisdeling. Maak ruimte en middelen vrij voor een afzonderlijke, lokale jeugdbeleidsmonitoring. Dit is het ideale instrument om in kaart te brengen waar bredere vrijetijdsinitiatieven een rol spelen in de integratie van jonge nieuwkomers. In tussentijd kan dit onderdeel een plaats krijgen in de algemene lokale monitoring.

Zorg ervoor dat geleerde lessen en tips verankerd raken binnen je werking en gedeeld worden met anderen. Verankeren doe je in de cultuur en structuur van je werking. Breng resultaten in beeld en toon ze aan de buitenwereld.

9. PROMOOT DE GEÏNTEGREERDE TAALVERWERVING VIA VRIJETIJDSDACTIVITEITEN

Taalverwerving wordt door jonge nieuwkomers zeer vaak als prioritair gezien. Vrijetijdsbesteding komt daardoor uit noodzaak op een tweede of derde plaats, na school- en huiswerk. Resultaten uit de focusgroepen van het onderzoek 'Vrije tijd van jongeren in migratie' tonen echter dat jongeren die wel naar een club of vereniging gaan, dit als erg positief ervaren voor hun taalbeheersing. Ook andere studies tonen het belang aan van vrijetijdsactiviteiten om een nieuwe taal te leren⁴. Het is een cruciale aanvulling op formele leervormen, vooral tijdens de eerste maanden. Naast een sterk OKAN-onderwijs dat inzet op het verwerven van de Nederlandse taal, is het daarom erg belangrijk om een meer geïntegreerde taalverwerving te promoten.

Natuurlijk betekent dat niet dat organisaties moeten inboeten op de vrije ruimte die ze net willen creëren. Een mooi voorbeeld van geïntegreerde taalverwerving is de zomerschool in Herzele. Elke vorm van vrijetijdsbesteding, waarbij er interactie is met monitoren en leeftijdsgenoten, stimuleert op een informele manier de taalverwerving.

4 Kristen, Mühlau & Schacht, 2016; Espenshade & Fu, 1997.

10. CREËER MEER ONTMOETINGSKANSSEN TUSSEN NIEUWKOMERS EN BELGISCHE JONGEREN

Heel wat jonge nieuwkomers ervaren eenzaamheid en verveling. Ze hebben nood aan momenten en plaatsen om anderen te ontmoeten. Als lokaal bestuur kan je de sociale contacten tussen jonge nieuwkomers en Belgische jongeren bevorderen. Weet dat (Belgische) vrienden ook belangrijke 'toeleiders' zijn voor vrijetijdsactiviteiten. Zo zouden jongeren uit OKAN-klassen kunnen aansluiten bij andere klasgroepen voor lessen lichamelijke opvoeding, kunst of muziek. Wie buitenschoolse activiteiten organiseert, kan de groepen samenstellen op een inclusieve manier.

11. PROMOOT VRIJWILLIGERSWERK BIJ +16-JARIGE NIEUWKOMERS

Jonge nieuwkomers willen zich vaak nuttig maken en iets terugdoen voor de samenleving. Zet daarom in op toeleiding naar vrijwilligerswerk bij de +16-jarigen.

Vrijwilligerswerk heeft heel wat voordelen voor jonge nieuwkomers:

- Het geeft voldoening en erkenning.
- Ze leren hun talenten en interesses ontdekken.
- Ze leren andere vrijwilligers kennen.
- Het staat goed op hun cv.
- De onkostenvergoeding is een mooi surplus.

Laat je inspireren door de praktijkvoorbeelden uit Kortrijk en Dendermonde, waar respectievelijk Refu interim en Uit De Marge vzw jonge nieuwkomers als vrijwilliger of speelpleinanimateur inschakelden.

12. SCHENK EXTRA AANDACHT AAN DE ZOMERVAKANTIE

In de zomervakantie vallen de structuur en de sociale contacten van de school twee maanden weg. Uit het onderzoek 'Vrije tijd van jongeren in migratie' blijkt dat jonge nieuwkomers zich vooral buiten de schoolperiodes eenzaam voelen.

Dit vang je op door op voorhand proactief en op maat te informeren over het vrijetijdsaanbod en vrijwilligerswerk in de zomer. Naast de info over het zomeraanbod is het ook interessant om al te informeren over de instapmomenten van jeugd, sport- en cultuurverenigingen die hun werking meestal kort na de zomer starten.

Vanuit het lokaal bestuur kan je ook gerichte zomeractiviteiten organiseren voor jonge nieuwkomers, eventueel in samenwerking met partners. Zo kan je samen met een lokale jeugdwerkvereniging een aanbod voorzien in het lokale opvangcentrum voor asielzoekers of gerichte ontmoetingswerkingen opzetten.

13. DOE NIET ENKEL IETS VOOR NIEUWKOMERS, DOE HET MÉT HEN

Vrije tijd is een belangrijke manier om nieuwkomers te laten deelnemen aan de samenleving. Participatie betekent ook inspraak krijgen in de vormgeving van het aanbod. Als je een project opzet dat tegemoet wil komen aan de noden van nieuwkomers, voer dan vooraf het gesprek met hen om te bepalen of je de juiste inschattingen maakt. Leven de noden die jullie detecteren ook werkelijk bij hen?

Ook op beleidsniveau kan er meer geluisterd worden naar de stem van deze jongeren. Betrek hen daarom in het politieke en maatschappelijke debat aan de hand van informele vormen van beleidsparticipatie. Formele methodieken werken minder goed voor deze doelgroep. Op die manier krijgen beleidsmakers een duidelijk beeld van wat kinderen en jongeren belangrijk vinden en ondervinden ze de relevantie van een horizontale aanpak over de beleidsniveaus heen.

7

Bronnenlijst

Bronnenlijst

- Agentschap Integratie en Inburgering. (z.d.). Vreemdelingenrecht & internationaal privaatrecht. Geraadpleegd op 14 april 2020, van <https://www.agii.be/thema/vreemdelingenrecht-internationaal-privaatrecht>
- Commissariaat-Generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen (CGVS). (2019). Cijfers. Geraadpleegd op 6 april 2020, van <https://www.cgvs.be/nl/cijfers>
- De Ambassade. (z.d.). Wereldspelers. Geraadpleegd op 26 maart 2020, van <https://www.wereldspelers.be/>
- De Broyer, Ellen. (2018). Het sociaal netwerk van minderjarige vluchtelingen binnen een stedelijke context: hun huidige ervaringen en hun toekomstige noden (Masterproef). Agogische wetenschappen, Faculteit Psychologie en Educatiewetenschappen, Vrije Universiteit Brussel (VUB).
- Departement Cultuur, Jeugd, Media. (z.d.). Jeugdwerk voor allen. Geraadpleegd op 6 april 2020, van <https://www.jeugdwerkvoorallen.be/>
- Fedasil. Opvang asielzoekers. (z.d.). Geraadpleegd op 14 april 2020, van <https://www.fedasil.be/nl/asiel-belgie/opvang-asielzoekers>
- Fedasil. Minderjarigen. (z.d.). Geraadpleegd op 14 april 2020, van <https://www.fedasil.be/nl/asiel-belgie/minderjarigen>
- Huysmans, M., Verté, D., Vanhee, J. (2018). Terpoceen. Brussel: VUBPRESS.
- Onderwijs Vlaanderen. (z.d.). Onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers (OKAN). Geraadpleegd op 11 maart 2020, van <https://onderwijs.vlaanderen.be/onthaalonderwijs-voor-anderstalige-nieuwkomers>
- Pissens, L., Siongers, J., Lievens, J., Bradt, L., & Derluyn, I. (2019). Vrije tijd van jongeren in migratie (Onderzoeksrapport). Departement Cultuur, Jeugd en Media.
- Steenhoudt, Frans. (2019, 19 september). Behandel jonge nieuwkomers meer als jongere en minder als vluchteling. Daily Science Brussels. Geraadpleegd op 24 januari 2020, van <http://dailyscience.brussels/nl/behandel-jonge-nieuwkomers-meer-als-jongere-en-minder-als-vluchteling/19/09/2019/>
- Van de Walle, I. (2015, 15 oktober). 'Vrije tijd als grondrecht: van recht naar luxe?'. DeWereldMorgen.be. Geraadpleegd op 28 januari 2020, van <https://www.dewereldmorgen.be/artikel/2015/10/15/vrije-tijd-als-grondrecht-van-recht-naar-luxe/>
- Vlaams Steunpunt Vrijwilligerswerk vzw. (z.d.) Asielzoekers en vluchtelingen in vrijwilligerswerk. Geraadpleegd op 23 april 2020, van <https://www.vlaanderenvrijwilligt.be/asielzoekers-en-vluchtelingen-vrijwilligerswerk/?hilite=%27vluchtelingen%27>
- Vereecke, E. (2017). Beleidsaanbevelingen voor meer vrijetijdskansen voor jonge nieuwkomers. Geraadpleegd op 23 maart 2020, van https://vlaamsejeugdraad.be/sites/default/files/pagina/151wer_publicatie_web_spreads.pdf
- Verenigde Naties. (1989). Verdrag inzake de Rechten van het Kind (Internationaal verdrag). Geraadpleegd op 24 september 2019, van https://www.kinderrechtencommissariaat.be/sites/default/files/bestanden/kinderrechtenverdrag_officiële_nederlandse_vertaling.pdf

AGENTSCHAP INTEGRATIE & INBURGERING

Colofon

Deze publicatie is een coproductie van Bataljong en het Agentschap Integratie en Inburgering. De goede praktijken werden verzameld en geïnterviewd tussen 2018 en 2020. De projecten bestaan mogelijk niet meer in dezelfde vorm.

Coördinatie, tekst en inhoud	Ellen De Broyer, Agentschap Integratie en Inburgering Dirk De Cock, Agentschap Integratie en Inburgering Joris Dekkers, Bataljong vzw
Redactie	Lies Van Nieuwenhuysse, Agentschap Integratie en Inburgering
Lay-out	Stéphanie Lenssens, Agentschap Integratie en Inburgering
Input en feedback	Commissie Regie Vrijetijdsaanbod van Bataljong Tumult vzw Ellen Vanassche, Lier Ben Ghyselincx, Herzele Julie Weyne, Agentschap Integratie en Inburgering Ilse Haentjes, Agentschap Integratie en Inburgering Pieter Grypdonck, Dendermonde Simon Stoffels, Antwerpen Maarten Luyts, Genk Ayfer Dönmez, Gent Jeroen Van Gisle, Leuven Enya Teirlinck, Roots Leuven Sophie Liesenborgs, Roots Leuven Corinne Huybers, Mechelen Caroline Ameloot, Fedasil Antonia Orihuela Caballero, bon - Agentschap Integratie en Inburgering Fie Velghe, Refu Interim Lore Coucke, Kortrijk Marjolijn Fastenaekels, Beersel Jaan Dehandschutter, Beersel Joke Van Dooren, PIN vzw

Foto's Met dank aan de vermelde goede praktijken, Agentschap Integratie en Inburgering, iStock, Unsplash, Pexels.

AGENTSCHAP INTEGRATIE EN INBURGERING

Tour & Taxis – Koninklijk Pakhuis
Havenlaan 86C bus 212
1000 Brussel

www.integratie-inburgering.be

BATALJONG VZW

Ossenmarkt 3
2000 Antwerpen

www.bataljong.be